...ХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

Буряад-Монголой ҮНЭН

КПСС-эй Бурят-Монголой обкомой, БМАССР-эй Верховно Соведэй, КПСС-эй Улан-Удын горкомой орган.

№ 297 (8204)
ДЕКАБРИИН 21
ПЯТНИЦА
1956 он

Сэн 20 мүнгэн.

МҮНӨӨДЭРЭЙ НОМЕРТО:

Фермын партгруппа

Эхин организацинуудай ажал-ябуулгада партийна группанууд ехэхэн үүргэ дүүргэдэг байна. Партиин Уставай ёһоор гурбанһаа үсөөн бэшэ коммунистнуудай бии байһан газарта партийна группанууд эмхидхэгдэдэг юм.

Иимэ партгруппанууд манай республикын колхозуудта һүүлэй үедэ нилээд олон боложо байнхай. Малшадай дунда социалистическэ мүрысөө һайнаар эмхидхэхын тулада зарим партийна организацинууд фермэ дээрэ коммунистнуудые олоор табижа, тэндээ партийна группануудые байгуулна. Эдэ партгруппанууд фермын ажал хэрэгтэ угаа ехээр нүлөөлдэг байһаниинь мэдээжэ. Парторганизацинууд фермэ дээрэхи партгруппынгаа хүсөөр малшадай бүхы ажалда нүлөөлхэ, тэндэхи хэрэг байдалые һайн мэдэхэ, дутагдалнуудаа түргэн обёоржо, усадхаха аргатай болоно.

Олон партгруппанууд хүдэлмэреэ яһала һайнаар, ажахын зорилгонуудта нягта холбоотойгоор ябуулдаг боложо байна. Кударын аймагай колхозуудай 5 фермэ дээрэ партгруппанууд байгуулагдаад, малшадай дунда эмхидхэлэй, ойлгуулламжын ехэ хүдэлмэри ябуулна. Баргажанай аймагай Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой племенной гүүртэ дээрэхи партгруппын хүдэлмэри һайшаамаар байна. Группарторг нүхэр Пермаева коммунист бүхэндэ партийна даалгабари үгөөд, хэр зэргээр дүүргэһыень шалгадаг. Партгруппа малшадта партиин обкомой III пленумэй шиидхэбэринүүдые тайлбарилан ойлгуулһан байна. Прибайкальска аймагай «Заветы Ильича» колхозой парторганизаци үбэлжэлгын эхеэр фермэ дээрээ партгруппа байгуулаад, коммунист бүхэндэ уялгыень тодорхойлжо үгэһэн байна. Социалистическэ мүрысөө эмхидхэхэ, тэрэниие үдэр бүри хүтэлбэрилхэ хэрэг партгруппын шухала зорилгонь болонхой. Эндэ хүдэлдэг коммунистнууд М. Вершинин, А. Гергель гэгшэд һаалишан бүхэнтэй хөөрэлдэжэ, арга боломжонуудаа элирүүлээд, ажахын энэ жэлдэ үнеэн бүриһөө 2 мянган литр һү һаахын түлөө тэмсэе гэһэн үүсхэл гаргаа. Энэ үүсхэлые һаалишад булта дэмжээд, тодорхой уялгануудые абанхай. Уялгануудай ямараар дүүргэгдэжэ байһые коммунистнууд ходо шалгажа, дүнгүүдыень гаргажа, һаалишадта хэлэжэ үгэдэг. Партгруппа фермэ дээрэхи ажалые һайжаруулха, малай харууһалга, эдеэлүүлгые гуримтай болгохо тушаа эмхидхэлэй бусадшье хүдэлмэри ябуулһан байна. Иигэжэ фермын хүдэлмэриие бодотоор һайжаруулһанай ашаар һү һаалга нёдондо энэ үеынхиһээ хоёр дахин дээшэлбэ.

Мүн Хэжэнгэдэшье һайнаар хүдэлдэг партгруппанууд байха. Ворошиловай нэрэмжэтэ колхозой фермэ дээрэ байгуулагдаһан партгруппа малшадай дунда эмхидхэлэй, ойлгууламжын хүдэлмэри һайнаар ябуулна. Группарторгоор табигдаһан һаалишан коммунист нүхэр Ю. Дамбаева нүхэдтөө жэшээ харуулан ажаллана. Партгруппын коммунистнууд культбазын хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадалсадаг, «Малшадай үдэрые» үнгэргэлгэдэ хамһалсадаг байна. Фермын ажал хүдэлмэришье урагшатайгаар ябадаг болоо. Колхоз нёдондо жэлэй ноябрь һара соо 8 мянган литр һү һааһан һаа, мүнөө жэлэй ноябрьда 12 мянган литр һү абаа. Ганса декабрь һарын түрүүшын хорин хоногой хугасаа соо арба гаран мянган литр һүн абтаба.

Гэбэшье, зарим аймагуудай партийна организацинууд фермэ дээрэ коммунистнуудые олоор эльгээхэ, тэндэ партгруппануудые бии болгохо, партиин гэшүүдэй үүргэ ба харюусалгые дээшэлүүлхэ хэрэгтэ анхаралаа багаар хандуулна. Ториин, Зэдын, Хориин аймагуудай колхозуудай олон фермэ дээрэ партгруппанууд эмхидхэгдэнхэй гэжэ тоологдодог. Теэд тэдэнэй олониинь мүнөө хүдэлмэрилнэгүй. Яахадааб гэхэдэ, партиин айкомууд, тэдэнэй эмхидхэлэй таһагууд группарторгнуудта саг соонь туһалнагүй, хүдэлмэреэ яажа эмхидхэхэ тухайдань зүбшөөл, заабари үгэдэггүй байна. Малшадай дунда эмхидхэлэй болон политическэ хүдэлмэриин һулаар ябуулагдадаг дээрэһээ Хориин колхозууд үбэлжэлгэ бэрхэшээлтэйгээр үнгэргэжэ байна. Үнеэдһээ һү һаалга биратайгаар нэмэнэгүй. Заиграйн аймагай «Улаан Эрхирик» колхозой парторганизаци малшадай дунда ниитэ-политическэ хүдэлмэри һулаар ябуулжа байна. Хоёрдохи болон табадахи бригадануудай фермэнүүдтэ, мүн племенной фермэ дээрэшье ойлгууламжын хүдэлмэри ябуулагданагүй. Эндэнь улаан булан бии аад, тэрэнь түлигдэнэгүй. Иимэл хадань колхозой үнеэн бүриһөө мүнөө сүүдхэ соо миил нэгэ литр һүн һаагдана. Һү һааха хоёр һарын түсэб дүүргэгдэнэгүй. Парторганизаци коммунистнуудаа зүбөөр хубаарилан табиха асуудалые хаража үзэхэ ёһотой.

Мүнөө малажал дээрэ шадаал һаа олон коммунистнуудые, комсомолецуудые табиха, партийна группануудые эмхидхэжэ, малшадай дунда хүдэлмэри үргэнөөр ябуулха хэрэгтэй.

Фермэ дээрэхи партгруппанууд партийна эхин организацинуудай таһаршагүй хубинь болоно. Тиимэһээ партийна бюро группарторгнуудта үдэр бүри туһалжа байха ёһотой. КПСС-эй айкомууд шадаал һаа үе үе болоод лэ группарторгнуудай семинар үнгэргэжэ, тэдэнэртэ заабари, зүбшөөл үгэжэ байха уялгатай. Семинарнуудые бэлэдхэл һайнтайгаар үнгэргэхэ шухала. Һая Хэжэнгэдэ үнгэргэгдэһэн семинарта оройдоо 3 группарторг байба. Тэдэнэршье һайн туһаламжа абангүй тараба. Партийна группанууд суглаагаа саг сагтань үнгэргэжэ, ажал хүдэлмэриингөө ямараар ябажа байһые зүбшэжэ, дутагдалнуудаа дары усадхаха зэргэтэй. Партгруппын коммунист бүхэн уялгануудаа хубаажа абаад, хүдэлмэрилбэл һайн байха. Коммунист бүхэн партийна даалгабаритай байха зэргэтэй. Партгруппа партийнабэшэ зонтой холбоо барисаатайгаар ажаллаха ёһотой. Парти, правительствын политикые малшадта һайнаар ойлгуулжа, КПСС-эй XX съездын шиидхэбэринүүдые хэрэг дээрэнь бэелүүлгэдэ малшан, һаалишан бүхэниие эдэбхи хэшээлтэйгээр хабаадуулхые оролдохо шухала.

КПСС-эй Байкало-Кударын айкомдо, аймгүйсэдкомдо

Гүрэндэ түсэбһөө гадуур 5.610 центнер һү тушааха гэһэн социалистическэ уялгаяа амжалтатайгаар дүүргээд, жэлэй дүүрэтэр үшөө 300 центнер һү тушааха шэнэ уялга абаһантайнь дашарамдуулан, танай аймагай колхознигуудые, МТС-эй хүдэлмэрилэгшэд болон хүдөө ажахын мэргэжэлтэдые, партийна, советскэ хүдэлмэрилэгшэдые, бүхы малшадые партиин Обком болон республикын Министрнүүдэй Совет халуунаар амаршална. Танай аймагай колхознигууд болон бүхы ажалшад үнеэдэйнгээ һү үгэлгые дээшэлүүлжэ, һү ехээр абахын түлөө саашадаашье үсэд оролдосотойгоор тэмсэхэ бэзэ гэжэ найдажа байһанаа партиин Обком болон Министрнүүдэй Совет мэдүүлнэ.

КПСС-эй ОБКОМ.

БМАССР-эй МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕТ.

РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

Элдэб муу аяг ааша гаргаһанай түлөө харюусалгада хабаадуулха тухай

Элдэб муу аяг ааша гаргадаг ябадалтай бүри шангаар тэмсэхын тулада, мүн иимэ гэм хэһэнэй түлөө харюусалгада хабаадуулха гэжэ хууляар тодорхойлогдоогүй байһые, ниитын гурим журам эбдэдэг, гражданинуудые доромжолон дайрадаг, бэлин шэбшэг хэлэдэг, бусад тааруугүй ябадал гаргадаг хүнүүдэй хэһээгдэнгүй үлэдэг байһые хараада абажа, РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиум иигэжэ тогтообо:

1. РСФСР-эй Уголовно кодексын 74-дэхи статьягаар хараалагдаһан хэһээлтэдэ хабаадуулхаар бэшэ, элдэб муу аяг ааша гаргагшад гурбанһаа арбан табан хоног хүрэтэр болзороор арестовалагдаха гэжэ тогтоохо.

2. Элдэб аяг ааша гаргаһан тухай материалнуудай милициин органуудһаа сүүдтэ ороһонһоонь хойшо нэгэ хоногой турша соо арадай судья гансааран тэрэ материалые хаража үзэхэ, тиихэдээ аяг ааша гаргагшые, шухала болоһон ушарта гэршэнэрые дуудаха ёһотой.

Элдэб аяг ааша гаргаһанай түлөө арест хэхэ гэжэ арадай судьягай гаргаһан шиидхэбэри тэрэ дары дүүргэлтэ болгогдохо ёһотой, гомдол абтахагүй байна.

3. Элдэб аяг ааша гаргаһанай түлөө арестовалагдагшад даб дээрэ хааха газарта гү, али түрмэдэ һуулгагдажа, хара хүдэлмэри хэхэ, тэндэ байһан үе соонь, ажалладаг газарһаань тэрээндэ салин хүлһэн түлэгдэхэгүй.

РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ М. ТАРАСОВ.
РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь И. ЗИМИН.

Москва, 1956 оной декабриин 19.

„Залуушуулай бүхэсоюзна фестиваль“ гэһэн лоторей үнгэргэгдэхэнь

«Залуушуулай бүхэсоюзна фестиваль» гэһэн лоторей СССР-эй залуушуулай организацинуудай комитет 1957 ондо үнгэргэхэнь. Хамта дээрээ 300 миллион түхэригэй лоторейн биледүүд гаргагдаха байна. Разряд бүридэнь 15 миллион түхэригэй биледүүд ороно. Нэгэ биледынь гурбан түхэриг сэнтэй.

Комсомолой эхин организацинууд 1957 оной январиин 1-һээ 1957 оной апрель хүрэтэр лоторейн биледүүдые предприятинууд, барилганууд, эмхи зургаанууд, совхозууд, һуралсалай газарнууд, сэрэгэй частьнууд болон бусад организацинууд дээгүүр худалдаха юм. Хабаадахаяа хүсэһэн хүн бүхэнэй лоторейдэ хабаадалсахадань болохо. Нэгэ хүнэй хэдышье билет худалдажа абахадань хамаагүй.

Лоторейн үнгэргэгдэхэдэ 100 миллион түхэригэй 1.086.000 шүүбэри тудаха байна. Хэрбээ лоторейнь биледтэ эд зөөри тудашоо һаань, эзэниинь тэрэнэйнгээ сэнгые мүнгөөрнь абахадань болохо.

Иимэ юумэнүүдые: «Волга», «Москва» маркын автомобильнууд, пианино, коляскатай «М-72» маркын мотоцикл, коляскагүй «ИЖ-49» гү, али «К-55» маркын мотоцикл, халтар хара үнэгэнэй арһан заха, цигейкэ дэгэл, телевизор, «Киев-2», «Зоркий-С», «ФЭД-2» маркын фотоаппарадуудые, «ЗИЛ-Москва» ба «Север-2» гэжэ холодильнигуудые, эрэ хүнэй, мүн эхэнэрэй костюмай бүд, баян болон аккордеон, радиола, радиоприёмник, патефон, оёдолой, мүн юумэ угаадаг машина, пылесос, элдэб янзын часы, велосипед, агнууриин буу ба бусад юумэнүүдые лоторейн биледээр шүүжэ болохо байна.

Лоторейн тиражай шүүбэринүүд 1957 оной май һарада Москвада үнгэргэгдэхэ юм.

Шүүбэринүүдэй түсхай таблица хэблэлдэ толилогдохо байна.

(ТАСС).

Архитектурын шухаг памятник һэргээгдэбэ

Туркестан городто байдаг, архитектурын элитэ ехэ памятник — Ходжа-Ахмед-Ясевиин мавзолей Казахстанһаа аяар холуур мэдээжэ болонхой юм. XIV зуунжэлэй эсэстэ Тимурай захиралтаар баригдаһан энэ памятник хэдэн байшангуудһаа бүридэдэг, һүртэй гоёор харагдадаг. Энэ түүхэтэ памятник угаа томо байхаһаа гадна, юрэ бусын түхэл маягтай, газаа зосоо талаһаа уранһайхан баян шэмэглэлтэй юм.

Архитектурын шухаг памятник байһан туладаа Ходжа-Ахмед-Ясевиин мавзолей Казахска ССР-эй Министрнүүдэй Соведэй шиидхэбэреэр заһабарилагдажа һэргээгдээ. Гол байшангайнь газаа талынь шэмэглэл шэнэдхэгдэжэ дүүрэбэ. Мавзолейһээ өөдэнь долгитуулан хэһэн пүнхэгэр оройнь хойто жэлдэ заһабарилагдаха байна. Энэ оройнь Самаркандахи Гур-Эмирын мавзолейн пүнхэгэр оройтой түхэлөөрөө адли юм.

(ТАСС).

1956 оной октябрь—ноябрь һарануудта үнеэн бүриһөө 150 литрһээ дээшэ һү һааһан колхозууд

Колхозууд	Аймагууд	Һаагдаһаниинь: Үнеэн бүриһөө (кг.)	Һаагдаһаниинь: Эдлүүриин газарай 100 га бүридэ (центнерээр)	Колхозой түрүүлэгшэнэрэй нэрэ, обог
Хрущевой нэр.	Прибайкальска	223	12,6	Соколов Я. П.
Маленковой нэр.	Иволгын	214	9,6	Бурков С. Н.
Кагановичын нэр.	Зэдын	180	1,1	Мурхонов Б. Н.
Булганинай нэр.	Иволгын	179	6,9	Круглов М. Д.
Молотовой нэр.	Сэлэнгын	178	8,4	Минаев Г. В.
Ждановай нэр.	Бичурын	174	2,3	Бадмаев С. Г.
«Коммунизм»	Мухаршэбэрэй	172	3,8	Ерофеев Я. Е.
«18 партсъездын» нэр.	Сэлэнгын	172	4,8	Батышев И. П.
Сталинай нэр.	Прибайкальска	166	7,9	Агафонов П. К.
«Путь к коммунизму»	Прибайкальска	164	9,4	Агафонов П. В.
Молотовой нэр.	Прибайкальска	163	8,0	Воронов В. П.
Карл Марксын нэр.	Хориин	162	2,4	Боянов А. Б.
Чапаевай нэр.	Зэдын	162	3,3	Таракановский С. Ф.
Калининай нэр.	Тарбагатайн	161	6,7	Леонов Ф. М.
«Путь Ленина»	Мухаршэбэрэй	160	2,8	Иванов Г. И.
Хрущевой нэр.	Кабанскын	159	8,8	Залуцкий С. А.
«Заветы Ильича»	Прибайкальска	158	8,2	Вильмов М. Н.
Маленковой нэр.	Зэдын	157	1.6	Гармаев Ц. Б.
«Авангард»	Тарбагатайн	155	4,8	Дубинин Н. Д.
Кировэй нэр.	Зэдын	154	6,0	Чимитов Д. Ч.
Маленковой нэр.	Прибайкальска	153	9,4	Козило Г. Л.
Чкаловай нэр.	Прибайкальска	151	8,1	Лисин И. Г.
XIX партсъездын нэр.	Бичурын	150	3,1	Афанасьев П. С.

Һү һаалгые хоёр—хоёр хахад дахин ехэ болгообди

Манай колхоз ажахын үнгэрэгшэ жэлдэ үнеэн бүриһөө оройдоо 760 литр һү һааһан байна. Энэ ямар шалтагаанһаа болооб гэхэдэ, малнай үбһэ тэжээлээр дуталдаһан, зоотехническэ наукын арга метод болон түрүүшүүлэй дүй дүршэл һаалишадай ажалда һулаар нэбтэрүүлэгдэдэг байһан юм.

Эдэ алдуунуудаа хараадаа абажа, һү һаалгые эрид ехэдхэхэ, тиихэдэ үбэлэй сагта хоёр дахин дээшэлүүлхэ гэжэ шиидээ һэмди. Энээниие бэелүүлхэ дүүрэн арга боломжонуудтайбди. Малаа һайнаар үбэлжүүлхын тула ехэхэн хүдэлмэри ябуулагдаа. Малнай дулаан байратай, болонхой, үбһэ тэжээлээр урда жэлнүүдтэ орходоо һураггүй ехээр хангагданхай. Жэшээлхэдэ, силос 1295 тонно дарагдажа, үнеэн бүридэ 6 тонно хүртэбэ, мүн 3 мянган центнер зелёнко хуряагдаа. Ажахын шэнэ жэлдэ нютагай үүлтэрэй үнеэн бүриһөө 1400 литр, племенной үнеэн бүриһөө 2500 литр һү һааха гэжэ уялга абаабди.

Һү ехээр һаахын тула түрүүшын үдэрһөө тэмсэжэ, нилээдгүй амжалтануудые туйлаабди. Ажахын үнгэрэгшэ жэлэй ноябрьда бүхыдөө 7 мянган литр, декабрьда 12 мянган литр һүн һаагдаһан байгаа һаа, ажахын энэ жэлэй ноябрьда 17 мянган литр һаагдаа, декабрьда 24 мянган литр һаагдахаар хараалагдана. Тиигэжэ һү һаалгамнай 2—2,5 дахин дээшэлжэ байнхай.

Колхозой правлени, парторганизаци һү һаалгые дээшэлүүлхэ хэрэгтэ гол анхаралаа хандуулна. Залуушуул малажал дээрэ хүдэлхөөр гарана. Жэшээлхэдэ, комсомолец В. Безьяев гүүртэ даагшаар томилогдоһон, 2 комсомолецууд һаалишан болгогдоһон байна. 10 хоногой дүнгүүд гаргагдажа, дамжуулгын Улаан туг түрүү гүүртын һаалишадта барюулагдана, һү һааха һарынгаа түсэб дүүргэгшэдтэ нэмэлтэ түлбэри үгтэнэ.

С. Дашиев, Сэлэнгын аймагай «Коммунизм» колхозой түрүүлэгшэ.

РЕСПУБЛИКЫН ПРЕДПРИЯТИНУУДТА

Манай республика дотор томошье, багашагшье предприятинууд олон юм. Тэдэ бүгэдэндэ ажалай шэнэ арга методүүд, оньһон нарин техникэ улам үргэнөөр дэлгэрүүлэгдэжэ байнхай. Тэрэнэй ашаар ажалайнь амжалтанууд арьбадхагдана.

Улан-Удын шэлэй механизированнэ завод, «Механлит», модоной, һүнэй заводууд, «Темлюйцемстрой» трест, Галуута Нуурай шахта болон бусад арба гаран предприятинууд 1956 онойнгоо үйлэдбэриин түсэбые болзорһоонь урид дүүргэжэ, даабариһаа гадуур олон миллион түхэригэй продукци бүтээн гаргаба.

Жэшээлхэдэ: «Темлюйцемстрой» трест—9 миллион, модоной завод—1 миллион, «Механлит» завод—500000 шахуу түхэригэй продукци түсэбһөө гадуур үйлэдбэрилһэн байха юм.

Галуута Нуурай «7—8» шахтын шахтёрнууд бүтээсэ ехэтэй шэнэ аргануудые хэрэглэн, ноябрь һарынгаа даабариие нилээд ехээр үлүүлэн дүүргээ.

Улан-Удын модоной заводто шэнэ техникэ үргэнөөр хэрэглэгдэнэ, 18 хүнэй хэдэг байһан хүдэлмэриие эндэ гансахан «Комсомолец» маркын автолесовоз дүүргэдэг болонхой.

Республикын предприятинуудта ажалай түрүүшүүл, уралан нарижуулагшад, ухаалан зохёогшод улам олон болоно. «Темлюйцемстрой» трестын И. М. Зубрилинай бригада, шэлэй механизированнэ заводой шэл таталгын мастер В. М. Матвеев, модоной заводой Т. И. Яковлевай бригада ба бусад халаан бүриингөө нормые 150—200 процент хүрэтэр дүүргэнэ. «Механлит» заводой уралан нарижуулагша А. Д. Никонов үнгэрэгшэ ноябрь һарада 3 дурадхал оруулаа. Тэрэнэйнь ашаар 6000 түхэриг алмагдаба.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: 1. Галуута Нуурай «7—8» шахтада нүүрһэ малтажа байна. 2. «Комсомолец» маркын автолесовоз хахалагдаһан модо зөөжэ ябана. 3. Уралан нарижуулагша Антон Демьянович Никонов.

А. Мантаев, С. Глазунов гэгшэдэй фото.

Зэдын аймагай Сталинай нэрэмжэтэ колхозой һаалишан Нагма Ванданова ажахын үнгэрэгшэ жэлдэ үнеэн бүриһөө 1500 литр һү һааһан байна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: П. Ванданова.

Е. Ринчиновагай фото.

Бахлайтын гүүртэдэ

ДЭЭШЭЛҮҮЛЭГДЭҺЭН УЯЛГАНУУДЫЕ АБАНА

Бахлайтын гүүртын һаалишан Цыжип Чимитова нютагай үүлтэрэй үнеэн бүриһөө ажахын үнгэрэгшэ жэлдэ 1788 литр һү һаажа, түсэбөө 119 процент дүүргэһэн байна.

Нүхэр Чимитова 1956—57 оной ажахын жэл соо үнеэн бүриһөө 2200 литр һү һаахаб гэжэ шэнэ уялга абаба.

Мүн тус гүүртын һаалишад Бальжинимаева ба Баңзаргашеева гэгшэд үнеэн бүриһөө 2000 литрһээ доошо бэшэ һү һаахабди гэһэн шэнэ уялга абаад, мүнөө, үбэлэй үедэ нёдондо жэлэйхидэ орходоо 2 дахин ехээр һү һаана.

ИЛЬИЧЫН ЛАМПОЧКА ЯЛАРБА

«Л-6» маркын мотор тодхоглжо, энэ гүүртэдэ электрын гэрэл сасарба. Эндэ уһа бүлэхэ насос, малай хоол буйлуулха агрегат электрын хүсөөр хүдэлгэгдэнэ. Гадна, һаалишадай гэр бүхэндэ, малай байрануудта Ильичын лампочканууд нособо. Мүн тус гүүртын дэргэдэ тоһоной завод баригдаа.

В. Гунзынов.

Хэжэнгэ.

ПАРТИЙНА АЖАБАЙДАЛ

Манай парторганизаци малшадай мүрысөө хүтэлбэрилнэ

Энэ жэлдэ манай колхоз малай үбэлжэлгые һайн бэлэдхэлтэйгээр угтаба. Нёдондонойхидо орходоо үбһэ, солоомо, зелёнко хоёр дахин, силос 6,5 дахин ехээр бэлдэгдээ. Гадна, һаамхай үнеэдтээ эдюулхын тула 190 гаран центнер турнепс, хартаабха бэлдэжэ абаһан байнабди. Малай байранууд заһабарилагдаһан, тэжээлынь үбэлэй сагта хүсэд хүрэхөөр зөөгдэһэн байна.

Үбэлэй сагта малай ашаг шэмые бага болгонгүй, улам дээшэлүүлхэ, үбэлжэлгые эмхитэй һайнаар үнгэргэхэ тухай асуудалда партийна организаци, правлени халуун намарһаа хойшо гол анхаралаа табиһан юм. Үбһэ, таряа хуряалгын үедэ малдаа тэжээл элбэг ехээр бэлдэжэ абаха тушаа асуудал коммунистнуудай суглаан дээрэ хэдэ дахин табигдаа һэн. Гадна, октябрь һарын эхиндэ малай үбэлжэлгэдэ бэлэдхэлые дары дүүргэхэ тушаа асуудал зүбшэн хэлсэһэн байгаа. Тиигээд коммунистнуудта тусхай даалгабари үгтэжэ, бии байһан дутагдалнууд усадхагдаа бэлэй.

Партиин обкомой III пленумэй тогтоолой гарамсаар тэрэниие партийна суглаан дээрэ зүбшэн хэлсээд, коммунистнуудай урда шухала зорилгонууд табигдаа.

Үбэлжэлгын үедэ малай ашаг шэмые дээшэлүүлхэ зорилгые бодотоор бэелүүлхын тулада парторганизаци мүнөө ехэ хүдэлмэри хэжэ байна. Малажал дээрэ хүдэлхөөр түрүү хүнүүд эльгээгдээ. Һаалиин фермые даагшаар коммунист М. Иванов ажаллана. Гадна, колхознигуудай дундаһаа шэлэгдэжэ, эрхим һайн шадабаритай хүнүүд һаалишанаар томилогдоо. Жэшээлхэдэ, Т. Михалева, М. Гороховская гэгшэд һаалишанаар томилогдоод, түрүүшын үдэрһөө эхилэн. жэшээтэ һайнаар хүдэлжэ, мүрысөөнэй түрүү зэргэдэ ябана.

Коммунист нүхэр Иванов фермэ дээрээ эмхидхэлэй ехэ хүдэлмэри ябуулжа байна. Тэндэ ажалай гурим зохёогоо. Һаалишад тэрэ гуримаар ажаллана. Һаалиин үнеэд уянда байлгагдажа харууһалагдана. Тэдэ үнеэдтэ заабариин ёһоор үбһэн, шэмэтэ тэжээл, концентрат үгтэнэ. Тэжээл үгэхэдэ үнеэдэй хүсэ шадал, һүнэйнь гараса хараада абтана. Сүүдхэ соо үнеэн бүхэндэ 10—15 килограмм силос, 7—8 килограмм солоомо, зелёнко болон үбһэн, бардаа үгтэнэ.

Һаалишадай дунда ниитэ-политическэ хүдэлмэри үргэнөөр ябуулха тушаа парторганизаци оролдолго гаргана. Фермэ дээрэ һайн агитаторнууд табигдаа. Багша нүхэр Дроздова, библиотекарь нүхэр Калашникова гэгшэд һаалиин фермэ дээрэ үдэр бүри ошожо, ойлгууламжын хүдэлмэри ябуулна, газетын материалнуудаар хөөрэлдөөнүүдые үнгэргэнэ, һаалишадые түрүүшүүлэй дүй дүршэлтэй танилсуулна. Мүнөө тэдэнэр партиин обкомой III пленумэй тогтоолнуудые һаалишадта тайлбарилан ойлгуулжа дүүргээ. Гадна, агитаторнууд фермэ дээрэ «Дайшалхы хуудаһануудые» хододоо гаргана. Тэрээн соогоо түрүү һаалишадай дүршэл үргэнөөр харуулна, ажалдаа хойрог муугаар хандагшадые шүүмжэлнэ.

Парторганизаци һаалишадта ажалай нэмэлтэ түлбэри саг соонь үгэжэ байха гэһэн дурадхал колхозой правленидэ оруулаа. Правлени энэ асуудалые һайнаар шиидхээ. Мүнөө һаалишадай ажалай дүнгүүд арбан хоног бүхэндэ гаргагдажа, нэмэлтэ түлбэринь саг сагтаа үгтэдэг болоо. Һаалишадта нэмэлтэ түлбэри ехээр үгэдэг болоһонһоо хойшо ажал хэрэгнай хараа байса һайжараа. Һү һаалга эли бодо дээшэлээ. Жэшээнь, ноябрь һарын түрүүшын хорин хоногой туршада хамта дээрээ 2674 литр һүн һаагдаһан һаа, һүүлшын арбан хоног соо 3296 литр һүн һаагдаһан байна.

Социалистическэ мүрысөөнэй дүнгүүдые гаргахадаа, һаалишадай абаһан уялгаяа ямараар бэелүүлжэ байһыень хэлэжэ үгэнэбди. Мүн ажал хүдэлмэридэ гараһан дутагдалнуудые саг соонь усадхаха тушаа хэмжээнүүд абтана. Ажахын шэнэ жэлдэ үнеэн бүриһөө 1500 литр һү һааха гэжэ уялга абаһан һаалишад А. Дьякова, Т. Михалева М. Гороховская гэгшэд октябрь, ноябрь һара соо һү һаалгаяа 3—4 дахин ехэ болгобо.

Гэхэ зуура, һаалишадай дунда мүрысөө эмхидхэхэ хэрэгтэмнай дутагдалнуудшье бии. Мүрысөөндэ һаалишан бүхэниие эдэбхитэй гэгшээр хабаадуулжа шадаагүйбди гэхэдэ болохо. Иимэһээ октябрь һарын дүнгүүдээр аймаг соогоо түрүүлжэ ябаһан аад, ноябрьда түрүү зэргэеэ алдажа, «Коммунизм» колхоздо ахигдаад, хоёрдохи зэргэдэ гараһан байнабди. Мүнөө түрүү һууряа тэхэрюулхын тула колхознигууд бүхы оролдолгоёо гаргана. Тиимын тулада һаалишан бүхэн һү һаалгые эрид дээшэлүүлхын түлөө оролдохо ёһотой.

Үбэлэй үедэ һү һаалгые 2—2,5 дахин ехэ болгохо гээшэ хүндэтэй, бэрхэтэйшье зорилго мүн. Манай парторганизаци, коммунистнууд, мүн бүхы колхознигууд энэ зорилгые амжалтатайгаар бэелүүлжэ шадахабди гэжэ мэдүүлнэ. Арга шадалшье бии.

П. Дымбрылов, Мухаршэбэрэй аймагай «Путь Ленина» колхозой парторганизациин секретарь.

Киргизскэ ССР. Фрунзенскэ областьдохи Фрунзын нэрэмжэтэ племенной совхоздо нэгэ доро 6 үнеэ һааха тусхай газар республика дотор эгээн түрүүн түхеэрэгдэбэ. Үнеэдээ иимэ газарта һаадаг болоходоо нэгэ һаалишан 100—115 үнеэ харууһалха аргатай болоо. Урдань эдэ үнеэдыень 1 хүн харадаг байһан юм.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ. һаалишан В. В. Шашкина һаалгын газарта үнеэдээ һаажа байна.

ТАСС-эй фотохроника.

ЭКОНОМИЧЕСКА ТЕМЭДЭ

Амжалта туйлаха—оролдолгын хүсэн

☆

А. ЖЕЛТЫЙ, КПСС-эй Зэдын айкомой секретарь

☆ ☆

Зэдын аймагай ажаяшад бүхы советскэ арадтал адли КПСС-эй XX съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлэн, шэнэ табанжэлэй түрүүшын жэлдэ оролдосотой һайнаар хүдэлмэрилөө.

Аймагай колхозууд, МТС-үүд болон совхоз хүдөө ажахые саашадань бэхижүүлхын тулада һүүлэй жэлнүүдтэ гүрэнэй зүгһөө ехэ туһаламжа абаһан байна. Аймагай МТС-үүд, совхоз барилгын материал, племенной мал, трактор, комбайн болон бусад машинануудые олоор абаа. Иигэжэ манай аймаг нилээд хүгжэнги, томохон ажахытай аймаг болоо. Һүүлэй жэлнүүдтэ аймагай колхозууд, совхоз 44459 гектар шэнэ, боро газар ашаглаа. Тэрэ тоодо ерэхэ жэлдэ тарилга хэхын тулада 5347 гектар шэнэ газар хахалагдаба.

Хэрбээ аймагай колхозууд, Боргойн совхозтой хамта шэнэ, боро газар элдүүрилхынгээ урда тээ ургасын эгээн һайнаар гараһан жэлдэ 900 мянган пүүд хүрэтэр, тиихэдэ юрын жэлнүүдтэ 300—400 мянган пүүд таряа хуряадаг байһан һаа, мүнөө жэлдэ сагай уларилай тиимэ һайн бэшэ байбашье миллион 360 мянган пүүд ургаса абаа. 1956 ондо хуряагдаһан энэ таряанһаа 470 мянган пүүдынь гүрэндэ тушаагдаһан, худалдагдаһан байна. Аймагай колхозууд ерэхэ жэлдэ хэрэглэхэ үрэһэеэ сүм хаагаад, ниитын малда тэжээл болгон үгэхэ ехэ таряа үлөөбэ. Гадна, колхознигуудай ажалта үдэр бүхэндэ дунда зэргээр (гансахан шэниисэ) 2 килограмм хубаагдахаар хараалагдана.

Шэнэ, боро газар ашаглан, һайн ургаса хуряажа, аймагай колхозууд, Боргойн совхоз ниитынгээ малые бүдүүн тэжээлээр үбһэ, зелёнко, солоомо, силосээр хүсэд хангаба. Аймагай колхозууд эбэртэ бодо мал бүхэндэ 18 центнер бүдүүн тэжээл, һаалиин үнеэн бүхэндэ 5 тонно һайн шанартай кукурузын силос дараа. Чапаевай нэрэмжэтэ колхоз (түрүүлэгшэнь С. Ф. Таракановский) нилээд үндэр ургаса хуряагаа. Эндэ 800 гектар шэниисын талмай дээрэһээ дунда зэргээр гектарай 15,1 центнер, 214 гектар талмайһаа гектарай 11,9 центнер хабарай хара таряа, 67 гектарһаа туд бүриин 13 центнер ячмень хуряаба. Гэгээтын сомоной Сталинай нэрэмжэтэ колхоз (түрүүлэгшэнь Ц. В. Вампилов) 454 гектар талмайн га бүриһөө 18,1 центнер шэниисэ, 158 гектарай га бүриһөө 14,4 центнер ячмень абаа. Молотовой нэрэмжэтэ колхоз (түрүүлэгшэнь М. П. Кавелин) 1105 гектарай га бүриһөө 11,8 центнер шэниисэ, 187 гектарай га бүриһөө дунда зэргээр 18,9 центнер ячмень хуряаһан байна.

Олохон бригадануудай зарим участогууд дээрэ гектарай 25—30 центнер хүрэтэр шэниисэ, хабарай хара таряан, ячмень ургуулагдаһан байха юм. Манай эндэхи колхозууд, мүн Боргойн совхоз һүүлэй жэлнүүдтэ овёсой оронда тэжээлэй үнэтэ культура бологшо ячмень горьтойхон талмайда таридаг болоо. Сагай уларилай адли эрхэ байдалда, адлихан газар дээрэ июниин түрүүшын хахадта таригдаһан «Червонец» сортын ячмень овёсто орходоо 3 — 4 дахин ехэ ургаса үгэдэг байна. Таряа талханай зүйлөөр ниитынгээ малые, илангаяа һаалиин үнеэдые, гахайнуудые хангахын тулада ойрын жэлнүүдтэ овёс, зелёнко тарилгые бага болгожо, «Червонец» сортын ячмень 5—6 мянган гектар хүрэтэр манай эндэ таридаг болобол һайн гэжэ һанагдана.

Энэ жэлдэ кукуруза 7100 гектарта таригдаа. Сагай уларилай хэды таагүй байбашье, 2810 гектар кукурузын га бүриһөө 150-һаа 500 центнер хүрэтэр силостэ орохо эшэ набша абтаба. Кукурузын эгээн һайн ургаса Ленинэй нэрэмжэтэ колхоздо, нүхэр Батомункуевай звено ургуулаа. Тэндэ 32 гектар талмайн га бүриһөө 600 центнер ургаса абтаа һэн. Кукурузын үндэр ургаса хуряахын тулада һайнаар элдүүрилэгдэһэн, утэгжүүлэгдэһэн газарта, шадаал һаа шэнэ газар дээрэ тэрэниие тариха шухала.

Манай колхозууд кукуруза ургуулһанай ашаар һү абалгые эрид дээшэлүүлхэ арга олобо. Жэшээлхэдэ, һүүлэй 3 жэл соо аймагай колхозуудта һү абалга 3 дахин ехэ болоо. Дунда зэргээр үнеэн бүриһөө һү һаалга 1953 ондо 346 литр байһан һаа, 1955 ондо 1048 литр хүрэтэрөө ехэ болоо. Тиихэдэ ажахын үнгэрһэн жэлдэ аймаг дотор һү абалга 1955 онойхиһоо 39 процентээр нэмээ, үнеэн бүриһөө һү һаалга 439 литрээр ехэ болоо. Үнеэн бүриһөө дунда зэргээр 1432 литр һааһан Чапаевай нэрэмжэтэ, 1395 литр һааһан Сталинай (Боргой) нэрэмжэтэ колхозуудай һайн үрэ дүн туйлаһые тэмдэглэхэ хэрэгтэй. Кагановичын нэрэмжэтэ колхоздо ганса 1956 ондо һү абалга 2,6 дахин ехэ болоо.

Хэрбээ ёһотой гэгшээр оролдоо хадаа һү һаалгые дээшэлүүлхэ талаар манай колхозуудай туйлай ехэ арга боломжотой байһые эдэ тоо баримтанууд харуулна. Аймагай партийна организаци һү һаалгые дээшэлүүлхын тулада социалистическэ мүрысөө дэлгэрүүлжэ, түрүүшүүлэй зэргые нилээд олон болгоо. Жэшээнь, 1955 ондо аймаг дотор 1000-һаа 1500 литр хүрэтэр һү һааһан һаалишан 16 хүн байһан һаа, ажахын үнгэрһэн жэлдэ үнеэн бүриһөөө 1000-һаа 2300 литр хүрэтэр һү һааһан һаалишадай тоо 76 хүрэбэ. 2 мянганһаа дээшэ литр һү һааһан аймагай түрүү һаалишадай тоодо Молотовой нэрэмжэтэ колхозһоо А. С. Катаршина, Чапаевай нэрэмжэтэ колхозһоо А. А. Югова, Кировэй нэрэмжэтэ колхозһоо Д. В. Жалсанова болон бусад ороно. Аймагай колхозуудай һүнэй-товарна фермэнүүдэй хүдэлмэрилэгшэд 1956 ондо зоно дотороо түрүү һуури эзэлжэ, БМАССР-эй Министрнүүдэй Соведэй, партиин областной комитедэй дамжуулгын Улаан туг абаад, тэрэнээ мүнөөшье барижа байһаар.

Ажахын шэнэ жэлэй үнгэрһэн хоёр һара соо аймагай колхозуудта һү һаалга нёдондоной тэрэ үеынхиһөө 62,5 процентээр ехэ болонхой. Кагановичын, Маленковой нэрэмжэтэ, Кировэй, Чапаевай, Сталинай нэрэмжэтэ колхозууд урдынхидаал адли түрүү зэргэдэ ябаһан зангаараа. Эдэ колхозуудта түрүүшын хоёр һара соо үнеэн бүриһөө 160—175 литр һүн һаагдаа.

Зэдын аймагай хүдөө ажахын гол һалбари хони үсхэбэрилгэ болоно. Тиимэһээ аймагай партийна организаци, колхозууд, совхозой хүдэлмэрилэгшэд хонин һүрэгөө олошоруулха, нооһо ехээр абаха хэрэгтэ ехэ анхарал хандуулна. Аймаг дотор һүүлэй 3 жэл соо хонидой тоо 42 мянга гаран толгойгоор гэхэ гү, 36,2 процентээр олон болоо. Тэрэ тоодо үнгэрэгшэ жэлдэ хонидой тоо 9,5 мянган толгойгоор олошорһон байна. Нооһо хайшалалга һүүлэй гурбан жэл соо 2,2 дахин, 1956 ондо урда жэлэйхиһээ 36 процентээр ехэ болоһон байха юм. Аймагай колхозууд хонин бүриһөө дунда зэргээр 2,4 килограмм, Боргойн совхоз—3,9 килограмм нооһо хайшалаа. Мүнөө ехэнхидээ нарин, нарибтар нооһон абтана.

Хонишодой бригадануудай дунда социалистическэ мүрысөөн ёһотойгоор дэлгэрүүлэгдэжэ, аймагай колхозуудта, совхоздо түрүү хонишодой тоо нилээд олон болоо. Хэрбээ 1955 ондо хонин бүриһөө дунда зэргээр 2,8 килограммһаа дээшэ нооһо абаһан хонишод 34 хүн байгаа һаа, 1956 ондо хонин бүриһөө 3-һаа 6 килограмм хүрэтэр нооһо хайшалһан хонишодой тоо 100 хүн болоо. Орооһо таряа, малай тэжээл, мяха, һү, нооһо, овощь болон хүдөө ажахын бусад продуктнуудые абаха талаар хэгдэһэн ехэ хүдэлмэри колхозуудай экономикые нилээд бэхижүүлээ, колхознигуудай болон МТС-эй хүдэлмэрилэгшэдэй, албахаагшадай материальна байдалые һайжаруулаа. Хэрбээ 1953 ондо аймагай колхозуудай бүхы мүнгэн олзо доход миил 6 миллион 400 мянган түхэриг байһан һаа, 1955 ондо 11 миллион 400 мянган, 1956 оной үнгэрһэн 11 һара соо 16 миллион түхэриг болоод байба. Жэлэй эсэс хүрэтэр энэ тоо 18 миллион түхэриг болохоор хараалагдана. 1956 ондо аймагай колхозуудта нэгэ ажалта үдэртэ 4,5—5 түхэригһөө доошо бэшэ мүнгэн, 2 килограмм таряан, хүдөө ажахын бусадшье продуктнууд (ажалта үдэртэ үгтэһэн малай тэжээл оруулалсангүй) хүртэхөөр багсаагдана.

Түрүүшын энэ һайн үрэ дүнгүүд хадаа үнгэрэгшэ жэлэй хугасаа соо аймагай партийна организациин ябуулһан эмхидхэлэй болон политическэ хүдэлмэриин ашаар туйлагдаа гээшэ. Партийна организаци хэдэн хэмжээ-ябуулгануудые хараалаад, тэдэнээ бэелүүлхэ хэрэгтэ ниитэ-политическэ бүхы хүдэлмэреэ зорюулһан байна. 1956 оной январиин 1-һээ эхилэн, аймагай бүхы колхозууд гэшүүдтээ һара бүхэндэ мүнгэн аванс үгэдэг болоо. Тэрээнэй ашаар колхозуудта ажалай журам хараа байса бэхижэжэ, колхознигуудай урма хэшээл дээшэлээ, ажалта үдэрэй үнэ сэн ехэ болоо.

Мүнөө аймагай бүхы колхозуудта комплексно бригаданууд эмхидхэгдээ. Тиигэжэ колхозой ниитын ажахыда бригадирай үүргэ ехэ болоо, колхозуудта захиргаанай—хүтэлбэрилхы хүдэлмэрилэгшэдэй тоо үсөөржэ, ажалай гаргаша бага болобо. Бригадануудые хүтэлбэрилгэ нилээд тодорхой болгогдоо. Бригаданууд хоорондын мүрысөөн колхозуудта һайжараа. Тэрэнэй ашаар ажал хүдэлмэридэ колхознигууд шударгыгаар хандадаг болонхой. Колхозуудай хүтэлбэрилэгшэдшье түбһэн жэжэ асуудалнуудые заатагүй өөһэдөө шиидхээ болижо, гол шухала асуудалнуудта анхаралаа ехээр табидаг болонхой.

Ажахын үнгэрэгшэ жэлдэ хүдөө ажахын артелиин Уставта нэмэлтэ ба хубилалта оруулагдаба. Һүнэй-товарна, хониной фермэнүүд дээрэ хүдэлмэрилжэ байһан колхознигуудай ажалай түлбэридэ нилээд хубилалтанууд оруулагдаа.

Партиин айком, мүн партийна эхин организацинууд колхозуудай, комплексно бригадануудай, тэдэ бригадада хабаададаг гүүртэ, отарануудай хоорондохи социалистическэ мүрысөөе нилээд тодорхойгоор хүтэлбэрилдэг болонхой.

Гэбэшье, Зэдын аймагай колхозуудай хүдэлмэридэ горьтой алдуу, дутуунууд, хэрэглэгдээгүй арга боломжонууд бии. Колхозуудта хүдөө ажахын артелиин Устав үшөөл һулаар сахигдана. Колхозуудта малай гарзалха, һубайрха ушар олон. Мяха абалгаар, гэр байрануудые барилгаар. аймагай колхозууд ехэ гээгдэлтэй.

Ажахын энэ жэлдэ 1 миллион 200 мянган пүүд таряа абаха гээшэ аймагай ажалшадай гол зорилго болоно. 1957—1958 онуудай малай үбэлжэлгые хүсэд хүрэхэ тэжээлээр хангаха, мяха абалгые нёдондонойхиһоо 5 мянган центнерээр ехэ болгохо гэхэ гү, али 20 мянган центнертэ хүргэхэ зорилготойбди. 1957 ондо 5 миллион литрһээ доошо бэшэ һү абаха, тиигэжэ 1956 онойхиһоо 2 миллион литр һү үлүү ехые абаха, үнеэн бүриһөө һү һаалгые 1400 литртэ хүргэхэ болонобди.

Ажахын үнгэрэгшэ жэлдэ 362 тонно нооһо гүрэндэ тушааһан, худалдаһан һаа, энэ жэлдэ 500 тонноһоо доошо бэшэ нооһо үгэхэ ёһотойбди. 1957 ондо аймагай колхозуудта эбэртэ бодо малай тоо толгой 10—12 процентээр, хонидой тоо 18 процентһээ доошо бэшээр олошоруулагдаха байна. Мүн колхозуудта, совхоздо 60 мянган толгойһоо үсөөн бэшэ хурьга түлжүүлхэ болонобди. 1957 оной эсэс хүрэтэр колхозуудай мүнгэн олзо доход 25 миллион түхэригһөө доошо бэшэ болгогдохоор хараалагдана. Аймагай партийна организациин ябуулдаг эмхидхэлэй болон политическа бүхы хүдэлмэри эдэ зорилгонуудые бэелүүлгэдэ зорюулагдаха байна.

Хони үсхэбэрилгэдэ анхаралаа хандуулха

Молотовой нэрэмжэтэ колхозой гэшүүд партиин XX съездын шиидхэбэринүүдые зүбшэн хэлсэхэдээ хонин ажалаа хүгжөөхэ, илангаяа мяха, нооһо ехээр үгэдэг хонидые саашадань олошоруулха гэжэ шиидэһэн байна.

Урдань энэ зорилгые бэелүүлхэдээ колхозой партийна организаци олон бэрхэшээлнүүдтэй дайралдадаг байгаа. Юуб гэхэдэ, манай колхоз Саян һаридатай хормойдо оршодог туладаа бэлшээриин газараар хоморшог юм. Иимэл хадань олонхи колхознигууд урданһаа хойшо хонин ажалые гарза ехэтэй һалбари гэжэ тоолодог байһан юм.

Энэ буруу заншалда эсэс табихын зорилгоор партийна организаци хонин ажалые олзо ехэтэй һалбари болгохо гэжэ шиидээ. Тиигээд хонин ажал дээрэ хүдэлхөөр коммунистнуудые олоор эльгээһэн байна. Агитаторнууд ехэ хүдэлмэри ябуулаа. Тэдэнэр хонин һүрэгөө олошоруулжа, үүлтэрыень һайжаруулаад, мяха, нооһо элбэгээр абадаг болоходоо олзо доходнай улам ехэ болохо гэжэ колхознигуудта ойлгуулдаг байба.

Тэрэнэй ашаар ажахын үнгэрһэн жэлдэ хонидой тоо толгой нилээд олон болоһон байна. Илангаяа һайжаруулагдаһан үүлтэрэй хонид олон боложо, мяха, нооһо абалга ехэ болонхой. Тиигэжэ элдүүриин газарай 100 гектар бүхэндэ нооһо абалга дээшэлээ. Хэрбээ урда жэлнүүдтэ элдүүриин газарай 100 гектар бүхэндэ 40 килограмм нооһон абтадаг һаа, үнгэрэгшэ жэлдэ 80 килограмм нооһон абтаа. Хонидой, илангаяа хурьгадай гарзалха ябадал үсөөн боложо байна. Колхоз урдань 100 эхэ хонин бүриһөө 60—70 хурьга абадаг һаа, үнгэрэгшэ жэлдэ 92 хурьга абаба.

Хонидой тоо толгойе олошоруулһанай ашаар колхоз энэ жэлдэ дундa зэргээр 40—60 килограмм шэгнүүртэй мянга шахуу толгой хони гүрэндөө худалдаба. Гүрэнд хониной мяха, нооһо ехээр худалдадаг болоһоор колхозой олзо доход дээшэлжэ байна. Ажахын үнгэрэгшэ жэлдэ колхозой малажалһаа ороһон олзо доходой 40 процентнь хонин ажалһаа оробо.

Эдэ тоо баримтанууд юу харуулнаб гэхэдэ, гансашье Молотовой нэрэмжэтэ колхоздо бэшэ, харин Түнхэнэй бүхы колхозуудта хони олоор үсхэбэрилхэ бүхы арга боломжонууд бии байна. Гансал энэ хэрэгтэ анхаралаа ехээр табибал амжалта заатагүй туйлагдаха болоно. Энээниие Молотовой нэрэмжэтэ колхозой парторганизациин хүдэлмэриһөө элеэр харанабди. Энэ парторганизаци хонин ажалдаа шухала анхарал хандуулдаг боложо, илангаяа хонидой харууһалга, эдеэлүүлгые эрид һайжаруулхын тула ехэ тэмсэл ябуулһан байна. Колхоз хонин һүрэгтөө бүдүүн болон шэмэтэ тэжээл ехээр бэлэдхэдэг болоо. Эхэ хонидоо илангаяа һайнаар эдеэлүүлдэг. Тэжээлэй рацион табяад, хонидто силос болон зелёнко ехээр үгэнэ. Энээнэй ашаар эхэ хонид һүтэй боложо, хурьгадынь тобироор, түргэнөөр ехэ болоно. Хурьгадтаа хүрэһэн капуста бусалһан уһаар дэбтээгээд үгэдэг, морковь үлтэлөөд эдюулдэг, зундаа бэлэдхэһэн набша намаае концентрадтай холёод үгэдэг байна. Иигэжэ түлжүүлһэн хурьгадһаа хабартаа толгой бүхэнһөөнь 1 килограмм нооһо абана.

Тэжээлэй һайн база байгуулхын хажуугаар колхозой парторганизаци, правлени хонидой байха типовой, һайн байра бариха асуудалда ехэ анхаралаа хандуулһан байна. Һүүлэй 2 жэл соо 500—500 толгой хониной байха 6 байра баригдаа. Тэдэнь ехэнхидээ уһалуурида, бэлшээриин газарта дүтэ юм. Мүн хонишодой байха байранууд олоор баригдана. Хоёр жэлэй хугасаа соо хонишодой байха 15 гэр баригдаһан байна. Мүнөө хонишод һаруул, дулаан байрануудтай болонхой. Гэрнүүдэйнь олонхидо радио оруулагданхай. Колхозой хонишод үбэлжэлгые һайнаар үнгэргэхын тула бүхы хүсэеэ гарган ажаллана. Хонин ажал дээрэ хүдэлмэрилдэг коммунист бүхэн түрүү үүргэеэ харуулдаг юм. Жэшээнь, коммунист Ш. Ангаев хонидой фермые даагшаар ажаллаха зуураа, хонишодой ажалые зүбөөр эмхидхэжэ шадаһан байна. Эндэхи хонишод нооһо хайшалха түсэбөө 120 процент дүүргээ. Хонишон Д. Хармагшанов ажахын үнгэрэгшэ жэлдэ хонин бүриһөө 4,5 килограмм нооһо хайшалба. Түрүү хонишод П. Ардапов, У. Бадмаев болон бусад нооһо хайшалха түсэбөө жэл бүри үлүүлэн дүүргэнэ.

Партийна организаци хонин ажал дээрэ комсомолецуудые, залуушуулые олоор эльгээһэн байна. Тэндэ хүдэлдэг комсомолецууд Х. Дарлдаева, Д. Урмаков, С. Намжилов, Б-Н. Сыренов болон бусад жэшээтэ ажалаараа суутай болонхой.

Молотовой нэрэмжэтэ колхоз Түнхэнэй аймагай эгээн саада заахын колхоз юм. Энэ колхоздо аймагай организацинуудһаа, илангаяа партиин айкомой зүгһөө бодото туһаламжа хэрэгтэй. Колхозой партийна организациие бэхижүүлхэ шухала. Зүгөөр партиин айком партийна организациин секретариие эльгээхэһээ бэшэ, өөдтэй туһаламжа хүргэнэгүй гэхэ хэрэгтэй. Айкомой хүтэлбэрилэгшэд эндэ үсөөн үзэгдэдэг. Худалдаа наймаанай организаци холын хонишодто эд бараа асаржа наймаалнагүй. Һүүлэй хоёр жэлэй хугасаа соо эндэ нэгэшье нүүдэл наймаан ерээгүй.

Энэ колхоз гол түлэб малажал эрхилдэг юм. Гэхэ зуура, тэжээлэй база байгуулха асуудал үшөөл һайнаар шиидхэгдээгүй гэхэдэ болохо. Бэлшээри, сабшалан болгохоор ехэхэн газар намагта, шугы бургааһанда дарагдашанхай. Хэрэнэй МТС энэ газарые сэбэрлэжэ, ашаттайгаар эдлэхэ хэрэгтэнь колхоздо туһалнагүй. Эдэ болон бусад асуудалнуудые шиидхэжэ, хонин ажалаа олзо ехэтэй һалбари болгохо шухала.

С. Сотников, КПСС-эй гэшүүн.

БАТА ХАНИ БАРИСААНАЙ БАЯРТА УУЛЗАЛГАНУУД

Хүнэй дура татама хүсэтэй

Бурят-Монголой дуу, хатарай ансамблиин харуулжа байгаа концерт намайе ехээр һонирхуулаа.

Тус концертын программань тон зохидоор тааруулан табигдаһан дээрэһээ, харагшадай дура сэдьхэлые татамаар, һонирхолтой байба гэжэ хэлэхэ хэрэгтэй. Концертын амжалтатайгаар үнгэрхэ хэрэгтэ тэрэнине хүтэлэгшэ ехэ үүргэтэй байдаг. Бурят-Монголой габьяата артистка Дагбаевагай хүтэлжэ байхые харахада, сценэ дээрэ үшөө гараадүй, хүшэгын саана бэлэн болоод байһан артист, тэрэнэй гүйсэдхэхэ нрагуу дуун, хүгжэм гү, али хатар нюдэндэ харагдахал, шэхэндэ дуулдахал гэнэ. Артистка Дагбаева ёһотойл бэрхээр, сүлоотэйгоор бэеэ баряад, гаража байгаа номер болон харагшадые хоорондонь нягтаар холбожо шадана.

Концертдэ хабаадаһан олон артистнарай дундаһаа РСФСР-эй габьяата артистка Петрова, Бурят-Монголой арадай артистнар Линховоин, Хоборков, Гергесова, Балдаков, Бурят-Монголой габьяата артистнар Тумурова, Арсаланов, Зонхоев, Бадмаев, РСФСР-эй габьяата артистка Сахьянова, артистнар Шанюшкина. Волков гэгшэдэй уран шадабари, оюун бэлигые нэн түрүүн тэмдэглэмээр. Эдэ артистнарай улам бүри уран шадабаритай боложо байһаниинь илеэр харагдана. Ингэжэ тэдэнэр шадамар бэрхээр наадахадаа, зүжэг харагшадай анхаралые бэедээ татана.

Бурят-Монголой арадай артист Линховоин дуунуудые дуулахадаа, тэрэнэйнгээ удхада тааруулан бэеэ залажа, шагнагшадые ехээр һонирхуулна.

Хушуундаа согаантай хүрэн
хээр
Хухалжархин алдаа ургыемни
Холшорхон залуу, зулгы
зангаараа
Хубаажархин алдаа зүрхыемни

гэһэн һонин дууе хонгёо һайхан хоолойгоор дуулахадаа, залуу хүнэй сэдьхэл хүдэлгэнэ. Мүн габьяата артистка Тумурова энэдхэг арадай хатарые үнэхоорөө һайханаар наадаа. Артистка Тумурова өөрынгөө арадай хатар шадамар бэрхээр гүйсэдхэхэһөө гадна, ондоо үндэһэ яһатанай хатар наада һайнаар шудалһан байна. В. Тумуровагай хатаржа байхыень харахада, үнэхоороо энэдхэг басаганай хатарһандал адляар үзэгдэнэ. Гансашье хубсаһаараа бэшэ, харин ухаа сэдьхэлыень уранаар харуулжа шадаһаараа энэдхэг басагандал адли болоно.

Ансамблиин харуулһан зүжэг нааданууд, дуулаһан дуунууд олон янзын байбашье, тон һайнаар тааруулагдан табигдажа, удхань зохидоор гарана.

Дэлхэй дээрэхи эгээн түрүү совет социалистическэ культураһаа бидэнэр һургаал абажа ябадагбди. Уран бэлигэйнгээ дээжые бидэндэ харуулжа байгаа бурят нүхэдэйнгөө эрхим шадабариһаань һургаал абаха гээшэ үлэмжэ һайхан байна.

Н. ЦЭВЭГМЭД,
Монгол Арадай Республикын арадай артист.

Гүн сэдьхэлэйнгээ талархал элирхэйлэе

СССР-эй арадай артист Цыдынжапов, уранһайханай хүтэлбэрилэгшэ Ямпилов ансамблиин программые һонирхомоор зохёожо шадаһан байна. Бурят-Монголой арадай артист Цырен Хоборковой дуулаһан бурят дуунууд ехэ һонирхолтой байгаа. БМАССР-эй габьяата артист Зонхоев арадай хүгжэмэй инструментнүүд дээрэ дуунуудай аялгые уран гоёор гүйсэдхэнэ.

Композитор Дадуев «Мандах нар» гэһэн монгол арадай дуунай аялгые хүгжэмтэй холбожо зүбөөр зохёоһон байна. Бурят-Монголой композиторнуудай нэгэн Ямпиловай хүгжэмые ехэтэ һонирходогбн. Тэрэнэй зохёоһон «Мэдыш, инаг минни» гэжэ дуунай ба бусад аялганууд һонирхолтой, һайшаалтай юм. Нүхэр Ямпилов бурят арадайнгаа культурын гол шэнжые шадамараар харуулна.

Манай орондо айлшалан ерээд, ехэ амжалта туйлажа байгаа Бурят-Монголой дуу, хатарай ансамблиин зүжэгшэд, бүжэгшэдтэ халуун талархал хүргөөд, улам ехэ амжалта туйлахыень хүсэе.

Л. МӨРДОРЖ,
Монголой Арадай Республикын композитор, габьяата артист.

Совет арадай хани барисаанай гэршэ

Бурят-Монголой дуу, хатарай ансамблиие монгол арад ехээр хүлсэн угтаһан байна. Элдэб хатар, дуунуудһаа бүридүүлэгдэһэн программань социалистическэ искусствын удха түгэс байһые үшөө дахин харуулаа. Тэдэнэй гүйсэдхэһэн элдэб хатар ба дуунууд Советскэ Союзай олон үндэһэ яһатанай эбдэршэгүй бата хани барисаан тухай эли тодоор гэршэлнэ. Ансамблиин артистнар Байгал тухай бурят дуу ба ёохор гүйсэдхэхэтээ хамта, ород арадай хатар, «Хани барисаан» гэжэ башкир арадай, «Букурия» гэжэ молдаван арадай хатарнуудые шадамар бэрхээр наадаһан байна.

Дуушан К. Шулунова «Помню я еще молодушкой была», «У колодца» гэһэн ород арадай дуунуудые гоё һайханаар, сэдьхэл татамаар дуулажа, олон зониие һонирхуулаа.

Манай айлшадай уран шадабаряа улам баяжуулан, амжалта туйлахыень хүсэнэб.

ЖАРГАЛ,
Улаан-Баатарай 7-дохи хорооной арат.

(„Үнэн" газетэһээ абтажа, буряадшалагдаба)

(Монгол орондо манай артистнарай ошоод ерэһэн тухай)

Бугэдэ найрамдаха монгол арад уласай засагай газарай, Түрүүлэгшэ нүхэр Цэдэнбалай уряалаар Бурят-Монголой АССР-эй дуу, хатарай ансамбль, оперо, баледэй театрын хэдэн дуушад БМАССР-эй Культурын министр Д. Ж. Жалсабон, СССР-эй арадай артист Г. Ц. Цыдынжапов гэгшэдэй ударидалга доро МНР-эй ниислэл хото Улаан-Баатарта декабриин 1-нэй үдэр хүрэжэ ошоһон байна.

Монгол Арадай Республикын Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ нүхэр Цэдэнбал манай ансамблиин артистнарые амаршалжа байна.

Манай ансамбль Улаан-Баатар хотодо хахад һара байха зуураа, хорёод удаа наадажа, хори мянга шахуу хүнүүдтэ концерт харуулба. Улаан-Баатар хотын ажалшадһаа гадна, Налайха тосхоной нүүрһэшэдтэ, биокомбинадай ажалшадта; мяханай комбинадай, промкомбинадай болон түмэр замай хүдэлмэрилэгшэдтэ концерт үгэһэн байна. Бидэнэй табиһан концерт бүхэниие Монгол ороной ажалшад айхабтар ехэ хүндэтэйгөөр хүлеэн абаһан байха юм. Манай дуушадай, хатаршадай сценэ дээрэ гаража дуулахада гү, али хатархада, дахин дуул, дахин дабтажа хатар! — гээд нэгэ жэгдээр, яб-яб байса альгаа ташан нэжэгэндэг байба.

Манай дуушад, БМАССР-эй арадай артистнар Һасаран Линховоин, Цырен Хоборков, БМАССР-эй габьяата артист Абида Арсаланов, ансамблиин дуушан Чимит Шанюшкина гэгшэдэй дуунууд харагшадай зүгһөө тон халуунаар угтагдан, дахин дахин сценэ дээрэ уригдажа, 5—6, 10-аад шахуу дуунуудые дуулаха баатай болодог байгаа.

Манай концертнүүдтэ орохо билет абахын тула һүниин 3 часһаа эхилжэ, театрын кассада олон зуун хүн үдэр бүри суглардаг байба.

Промкомбинадай хэдэн мянган хүдэлмэришэд, 500—600-гаад һууритай өөрынгөө клубта багтахагүй байһан дээрэһээ, манай концертдэ орохын тула жээрбэ бариха баатай болоо һэн. Эдэ бүгэдые харабал, советскэ искусствода монгол арадай тон дуратай байһаниие, мүн совет арад монгол арад хоёрой хоорондын эбдэршэгүй халуун хани барисае тон һайнаар гэршэлнэ.

Монголой Арадай Республикын промкомбинадай хүдэлмэришэн Дулма концерт хараһанайнгаа һүүлээр иигэжэ хэлэһэн байха юм: «Ахадүү зүблэлтэ бурят-монгол арадын дуу бүжгийн ансамблиин тоглохыг хараад байхада, хойшодоо улам абьяастай сайханаар ажаллах дуран хүрэнэ» гэжэ үнэн зүрхэнһөө хэлээ һэн.

Улаан-Баатар хотын, Монгол ороной газетэнүүд манай ансамблиин наадануud тухай үдэр бүхэндэ өөрынгөө арад зоной һанамжа һайшаалнуудые толилдог байгаа.

Тэрээнһээ гадна, монгол арадай парти, правительствын зүгһөө табигдадаг халуун анхарал, ехэ һайхан хүндэлэл бидэнэрые үдэр бүхэндэ баясуулан зоригжуулдаг байба.

Улаан-Баатар хотодо арбаад гаран хоногой хугасаа дотор концерт наада харуулхатаяа хамта, ниислэл хотын түүхэтэ, гоё һайхан газарнуудаар ябажа, Монгол ороной эрдэм соёл, уран мэргэжэлтэй танилсаһан байнабди.

Би 1943 ондо Улаан-Баатар хото үзэһэн байгааб. 13 жэл болоод ошоходомни, энэ хотын түхэл шэнжэнь тон ондоо: томо томо байшангуудтай, үргэн уужам гудамжануудтай, шулуун дэбисхэртэ талмайнуудаар шэмэглэгдэжэ, танигдашагүй гоё һайхан болон хубилһан байба. Эдэ бүгэдэнь Монгол орондохи арад түмэнэй өөрынгөө революционно партиин ударидалгаар мундуу томо амжалтануудые туйлажа байһыень гэршэлнэ.

Улаан-Баатар хотын тэг дундахи Сүхэ-Баатарай нэрэмжэтэ үргэн талмайн дунда монгол арадай эрхэ сүлөөгэй түлөө эсэшэ сусашагүй тэмсэлшэд, — Сүхэ-Баатар Чойбалсан хоёрой нойрсон байһан мрамор номиин мавзолейдэ ороод, дээрэ дурсагдаһан эрхим хүбүүдэйнь дурасхаалда малгайгаа абажа, шаналан һүгэдөөбди.

Тэрээнһээ гадна, Улаан-Баатар хотын түүхын музей, гүрэнэй түүхын музей, хотын сүмэ музейнүүдые үзэжэ, Монголой эртэ урдын түүхэтэй, ажабайдал болон ажал үйлэдбэритэй, газар дайдын баялигтай танилсажа, һонирхообди.

МНР-эй гүрэнэй университет болон Чойбалсанай нэрэмжэтэ дунда һургуулида тон шадабаритай һайнаар эмхидхэгдэһэн һуралсалай хүдэлмэритэй танилсажа, орон дотороо социализм байгуулха хэрэгтэ тон ехэ туһатай мэргэжэлтэд урган дэбжэжэ байһандань ехэтэ баясаабди. Чойбалсанай нэрэмжэтэ дунда һургуулиин һурагша сагаахан фартугтай, улаахан галстугтай, урихан хөөрхэн шарайтай бишыхан басаган манай урда ерэжэ зогсоод, «Бурят-Монголой һурагшад, пионернүүдэй хэшээлдээ амжалтатай һайнаар һурахыень хүсэнэбди, Монголой һурагшад, пионернүүдэй үмэнэһөө тэдэнэртэ амар мэндые дамжуулаарайгты» гэһэн байна.

Манай республикын һурагшад, пионернүүд! Монгол ороной эдирхэн һурагшын энэ һайхан захяае, таанадта хүндэтэйгөөр дамжуулнаб.

Мүн «Манай аялганууд» гэжэ Монголой өөрынь үндэһэнэй киное ехэтэ һонирхон хараабди. Монголой залуухан кинематографиин саашадаа томо томо картинануудые зохёон бии болгожо шадаха байһаниинь дамжаггүй.

Мүн «Ушартай гурбан толгой» гэжэ (үгэнь Д. Нацакдорж Ц. Дамдинсурэн хоёрой, хүгжэмынь Б. Дамдинсурэнэй, режиссерынь Гендэн) монгол оперо хараабди. Зүжэгэй үгэ ба хүгжэмынь арадай аман зохёолнуудһаа абтаһан байха юм. Тус оперо Монголой түб театрын сценэ дээрэһээ мянга үлүүтэй дахин харуулагдаһан байна. Энэнь тэндэхи арад зоной иимэ зүжэг нааданда имагта дуратай байһые гэршэлнэ. Бидэнэр Монгол драмын театрын табидаг зүжэгүүдые: Шекспирэй «Отелло» (оршуулгань Ч. Чимидэй, режиссерынь С. Гендэн, зурагша Л. Габаа), Л. Ванганай «Тожоо жолооч» гэжэ зүжэгүүдые хараабди. Дэлхэйн классическа драматургиин эрхим зохёолнуудай нэгэн болохо В. Шекспирэй «Отеллые» табиһан ушар хадаа энэ театрын эрхим мэргэжэлтэй байһые гэршэлнэ. «Отелло» болоһон Гомбосурэн, Яго болоһон Гомбодорж, Эмили болоһон Цырендулам ба бусад абьяастай бэрхээр наадаһан байна. Тэрэшэлэн «Тожоо жолооч» гэжэ монгол арадай мүнөө үеын байдалһаа абажа бэшэгдэһэн энеэдэтэй хүхюун зүжэг хаража баясаабди.

Монголой дуу, бүжэгын ансамблиин болон уласын циркын мэргэжэлтэй шадамар артистнар гоё һайханаар наадажа манай сэдьхэл хүдэлгэбэ.

Манай артистнар ошоһон үдэрһөө эхилээд, бусаха хүрэтэрөө Монголой зүжэгшэдтэй халуун хани барисаа байгуулан, дүршэл, мэргэжэлэйнгээ дээжые хубаалдан абалсаһан байна.

Һүүлээрнь, Монголой ба манай артистнар хамтаран, нэгэдэмэл, мундуу гэгшын, эрхим шанартай, тон һонирхолтой түгэсхэлэй концерт табижа, харагшадай зүгһөө айхабтар халуунаар, нэрьемэ альга ташалгаар угтагдаа.

Энэ ушар манай Совет ороной арадуудай, мүн Монгол ороной арад түмэнэй хоорондын ахадүү ёһоной, эбдэршэгүй бата барисаан ба найрамдалые гэршэлэн харуулна.

Ц. Шагжин, БМАССР-эй арадай артист.

РСФСР-эй габьяата артистка Л. Сахьянова Монголой хүгжэмтэ драмын театрын табиһан «Бахчисарайский фонтан» гэжэ балетдэ Заремын ролиие гүйсэдхэжэ байна.

Дуушан Ч. Шанюшкина бурят дуу дуулажа байна. Хүгжэмшэ Цыденов лимбэ дээрэ наадана.

Дууша болоһонойм зол

Манай артистнарай табиһан концертнүүд амжалтатайгаар үнгэржэ, аха дүү хоёр арадай хоорондын халуун хани барисае гэршэлэн баярай уулзалганууд болошодог байба. Монгол уласын хүгжэмтэ драмын театрын зүжэгшэд манай артистнуудта зорюулжа «Учартай гурбан толгой» гэдэг оперые, Шекспирэй «Отеллые» монгол хэлэн дээрэ табиһан. «Бахчисарайский фонтан» гэжэ балет харуулһан байна.

Бидэнэр сүлөөтэй сагтаа һурагшад, студентнүүдтэй уулзаабди. Чойбалсанай нэрэмжэтэ гүрэнэй университедтэ мүнөө 2600 студентнэр һурадаг. Тэрэнэй библиотекэдэ 2 мянган гаран хэһэг номууд бии юм. Урдань байһан зуугаад мянган ламанарай орондо, мүнөө олон тоото эрдэмтэд урган дэбжээд, арадай ажахын һалбари бүхэндэ шэнжэлхы ухаанай хүдэлмэри амжалтатайгаар ябуулжа байнад. Энээниие харахада баясама һайхан даа. Манай ансамбль мордохынгоо урдахана Монгол ороной артистнартай хамта нэгэдэмэл концерт табяа. Энээндэ Монгол уласын театрын зүжэгшэн Хайдаптай хамта «Учартай гурбан толгой» гэжэ монгол опероһоо дуэт дуулаха зол намда тудаһан байна. Монголой композиторнууд болон дуушад намда олон дуу бэлэглээ. Тэдэниие шадамараар дууладаг болохо хүсэлтэйб.

Ч. Шанюшкина, артистка.

Минии баяр

Манай ансамблиин дуушад болон хатаршад Монгол Арадай Республикын столица—Улаан-Баатар хото ошоһон үдэшэндөө концерт табижа харуулаа. Манай концертые монгол харагшад ехэтэ һонирхоһон, олонхи номернуудыемнай дахин, дахин дабтуулһан байна.

Монгол уласын габьяата дууша Долгоржап концертын һүүлээр минии гарые барижа амаршалаад, үнэн зүрхэнһөө баясхалан хүргөө һэн. Монгол ба бурят арадуудай дуунуудые гүйсэдхэдэг артистнар үгээ һайн ойлголсожо, арадай хүгжэм, дуун тухай үни удаан хөөрэлдэһэн байнабди. Теэд, удаадахи үдэрнүүдтэ сүлөөтэй сагтаа уулзажа, дуугаа андалдан абалсаһан байгаабди. Намайе Долгоржап монгол арадай дуунда, тэрээниие би бурят арадай дуунда һургаһан байнаб. Долгоржап намда «Шалзад Бааха Шарга», «Найгал гол», «Гунан хара», «Дүрбэн саг», «Хундагин дуу» гэхэ мэтэ дуунуудые бэлэглээ. Би эдэ дуунуудыень сээжэлдээд, өөрынгөө арадта дуулажа үгэхэ зорилготойб. Монгол ороной дуушан Долгоржап бидэ хоёрой харилсаа холбоон ахадүү монгол ба бурят арадуудай хоорондын бата хани барисае эли тодоор гэршэлнэ гэжэ һанахадаа, ехээр омогорхоноб.

Ц. Хоборков, БМАССР-эй арадай артист.

Монгол уласай габьяата дууша Долгоржап БМАССР-эй габьяата артист А. Зонхоевой наададаг чанза гэжэ хүгжэмэй инструментые һонирхон хаража байна. Манай артистнар монголой артистнартай дуй дүршэлээ андалдан абалсажа байһаниинь харуулагдана. Дундань композитор Дадуев һууна. СССР-эй арадай артист Г. Цыдынжапов, манай артистнар монгол арадай үгэһэн бэлэгүүдые хаража байна.

С. Доржиевай фото.

Сэдьхэлээ ханама наадан

Бурят-Монголой дуу, хатарай ансамбль манай эхэ ороной ниислэл хотодо ехэ амжалтатайгаар концерт харуулба.

Композиторнууд Д. Покрассай зохёоһон «Агуухэ эб найрамдал», Д. Аюшеевэй «Байгал тухай дуун», Б. Ямпиловай «Харгы зам» гэжэ дуунуудай нрагуу һайхан аялганууд Эхэ ороноо магтаһан ушарһаа шэхэндэ тон уриханаар, сэдьхэл хүдэлгэмэ һайханаар соностоно.

Бау Ямпиловай зохёоһон «Мэдыш, инаг минии» гэһэн дууе артистка С. Дашиева, залуушуулай дууе артистка Ч. Шанюшкина дуулахадаа залуугай сог, эдир наһанай хайр сэдьхэлэй арюуниие тодорхойлоо гэһэн зохёолшын һаналые нарин һайнаар гаргажа, шагнагшадта хүргэнэ. Энэнь дуулагшадай шадабари ехэтэй байһые, мүн хоорой хүтэлбэрилэгшэ Мария Скольчиковагай мэргэжэл түгэлдэрые гэршэлжэ, ехэ баясхал түрүүлнэ. Ансамблиин хатарай артистнар солбон хурдан, шадамар бэрхэ байхаһаа гадна, олоороо хатархадаа тон эмхитэн һайхан байна.

Энэнь БМАССР-эй габьяата артист, балетмейстер М. С. Арсеньевэй ашагтай ажалые элирхэйлжэ үгэнэ.

Илангаяа Бурят-Монголой габьяата артистка Ж. Тумурова энэдхэг арадай хатар наадахадаа, тэрэнэй онсо илгаае сэдьхэл хүдэлгэмэ һайханаар харуулжа шадаа. Виолончель дээрэ наадагша С. Балдаев гүйсэдхэжэ байгаа хүгжэмэй аялгануудые ехэ һайханаар гаргана.

Э. ОЮУН,
Монголой Арадай Республикын арадай артистка.

Гобийнхид радиогоор концерт шагнаба

ЮСЭНБУЛАГ, («Үнэн» газетын корреспондентһээ). Бурят-Монголой дуу, хатарай ансамбль манай монгол уласта ерээ гэжэ дуулаад, тэдэнэй гүйсэдхэһэн концерт радиогоор дамжуулхыень аймагай ажалшад хүлеэһэн байгаа. Декабриин 1-дэ тэдэнэй хүсэл бэелүүлэгдээ.

Гобь-Алтай аймаг Улаан-Баатарһаа 100 шахуу километртэ оршодог юм. Тингэбэшье, орон дотор боложо байгаа шэнэ һонинуудые үдэр бүри радиогоор шагнадаг. Аймагай ажалшад тус тустаа, мүн олоороошье сугларжа, Бурят-Монголой артистнарай дамжуулһан концертые радиогоор һонирхон шагнаа. Мүн тэрэшэлэн Баян, Точрог сумын түбынхид, «Октябрь» хамтаралай гэшүүд 4-дүгээр багай үбэлжөөндэ байгаа малшан Даржаагын хотынхид Эхэ ороной ниислэлһээ радиодамжуулга шагнаа. БМАССР-эй габьяата артист А. Арсалановай дуулаһан «Хандармаа», «Ургэн хангай нютаг» гэжэ монгол дуунууд ехэ таарамжатай зохид байгаа.

БМАССР-эй арадай артист Л. Линховоиной дуулаһан, бурят арадай «Хүрэн хээр» гэдэг дуунай аялга бидэниие ехээр һонирхуулаа.

Түмэн сумын малшан Дэмбэрэлэй, аймагай клубай уранһайханай хүтэлбэрилэгшэ Унгаади болон бусад хөөрэхэдөө, аха дүү зүблэлтэ арадай артистнар һайхан концерт дамжуулжа, маниие һонирхуулан, хамтынгаа ажалые бүри бүхэжүүлхэдэнь манай арад түмэниие зоригжуулна гэбэ.

Арюун Байгалай оршондохид

Аха дүү Бурят ороной артистнуудай харуулһан концертые бидэ ехэтэ һонирхожо харабабди.

БМАССР-эй габьяата артистка Д. Дагбаевагай уншаһан, уранзохёолшо Ж. Тумуновай «Бурят орон» гэжэ шүлэг илангаяа уранһайхан байжа, зүрхэ сэдьхэлыемнай доһолгон баясуулаа. Энэ шүлэг бурят арадай Эхэ орондоо али зэргэ дуратай байһые элирхэйлэн харуулна.

Бурят-Монголой арадай артист Цырен Хоборковой дуулаһан «Намын дуунай» аялга ба үгэнүүд ехэ һонороор ойлгогдожо байгаа. Мүн БМАССР-эй габьяата артист А. Арсалановай дуулаһан, «Хадын үндэр» гэжэ дуунай нрагуу һайхан аялгань сэдьхэлдэ хоногшохоор һайхан байба.

«Анчин хүүхэн, бүргэд хоёр» тухай хатарые БМАССР-эй арадай артистка Т. Гергесовагай уян маягтайгаар, уран шадамараар гүйсэдхэхэдэ, харагшад ехэ һайхашааһан байха юм»... Зөвлөлт орны дээгүүр Ленинний намын солонго татаж байна. Агуу их 6 дугаар таван [illegible] биелүүлэхийн төлөө үнэнчийн тангарагт олон [illegible] дуулан. Эртний уламжлалт «Ёохор» бүжгээ (хатар) хийж байгаа энэ жүжигчид үндэсний хэлбэртэй социалист агуулгатай бурнат монголын урлагийн хөгжлийг бидэнд тод харуулж байна».

Б. ЦЫДЭНДАМБА,
радиокомитедэй хүдэлмэрилэгшэ.

Уран хатаршад

Ансамблиин дуушад С. Барцева, Е. Егоров гэгшэдэй гүйсэдхэһэн башкир арадай хатар маниие ехэтэ һонирхуулаа. Тэдэнэр уран гоёор, шадамар бэрхээр хатарна.

Коммунизм байгуулжа байгаа Совет ороной улам һалбаржа, хүгжэжэ байһые манай ахадүү бурят арадай культурын хүгжэлтэ эли тодоор гэршэлнэ. Ансамблиин артистнуудай гүйсэдхэһэн хатар, дуулаһан дуунууд тэдэнэй оюун бэлигые харуулба.

Д. ХОРЛОО,
9-дэхи хорооной арат.

(„Үнэн" газетэһээ абтажа, буряадшалагдаба)

Ч. ЦЫДЕНДАМБАЕВ

„Городой нэрэ хухална...“

(Гурбан актатай, олон картинатай сатирическэ зүжэгһөө отрывок)

Энээн соо советскэ хүнүүдэй хуулита эрилтэдэ хайша хэрэгээр хандадаг, хойрог, залхуу зарим хүдэлмэрилэгшэд тухайда шэрүүн шүүмжэлэл хэгдэнэ.

Тус зүжэг республикын театрнуудта харуулагдаха юм.

Замыкалов. Уулзатараа баяртай...

Ольга. Уулзаагүй һаа бүри баярлахабди...

Василий. С легким паром!

(таража ошонод. Замыкалов гансааран хүшэгын урда. Хара шэлээ үргэжэ хараад һооргэнь буулгана).

Замыкалов. Дураа гутабал... Гутаг лэ даа саан... Яагаа гоёор наран орожо байнаб (шэлээ үргэжэ харана). Тойроод тэнгэри уб улаан... Улаан ягаан, бэхэ дарадаг саарһандал... Дундуурынь хара бэхээр хэһэн бүдүүн ехэ зурлаахайдал үүлэн гонзойжо байна... Загсада ошохоёо бэлдэжэ байһан тэдэ залуушуул иимэ үдэшэ һандай дээрэ зэргэлжэ һуудаг хаш... Бэе бэеэ, гар гараа эльбэдэг, элдэбын тэнэг үгэ, сэсэг тухай, мүшэд тухай хэлсэдэг, һанаа алдадаг хаш... Тиигээд элдэбын шүлэг мүлэг хэлэжэ, дуу шуу дуулалдажа эхилхэ... Иимэ яб ягаан үдэшэ миниишье ганса дуу дуулахада яаха юм... (шэлээ үргэжэ хараад буулгана).

Ойро тойрон шэхэтэй амитан үгы ха юм... Хүндэ харагдаа һаа болёод орхюужаб.

Контоортом зуунишье хүн зэргэ ерүүжэ,
Хориншье үдэр хүлеэгээд һуугуужа,
Гараа саарһанда табихыемни
Гансашье нюдэн харахагүй.
«үгыб, үгыб» — гээд лэ хэлэгшэб.
үглоо би баһа арсахаб.
Хэрэгээ суургалаад, тамгаяа
ласадаад.
Хэлэеэ хазаад һуужал байхаб.
Загсада үбэл соо хүдэлоош һаа,
Залуушуулые гэрлүүлээ үгыл байхаб.
Ганса недели соо Жилуправленидэ
байгааб.
Гараа табяагүйб нэгэш саарһанда...
«үгыб, үгыб»—гээд лэ хэлэгшэб.
үглөө би баһал арсахаб.
Хэрэгээ суургалаад, тамгаяа ласадаад,
Хэлээ хазаад һуужал байхаб.
Нарайлтын гэртэ хүдэлөөд туршааб.
Нялхыень найдаагүйб түрэһэн эхэдэнь,
Ажалланаб банида, муу бэшээр
ажалланаб,
Арай хэншье бэеэ угаагаагүй тэндэ...
—үгыб, үгыб»—гээд лэ хэлэгшэб
үглоо би баһал арсахаб.
Хэрэгээ суургалаад, тамгаяа ласадаад,
Хэлээ хазаад һуужал байхаб.
Сберкассада хүдэлөө үдыб даб дээрэ
сэхэ хэлэһүү, тэндэ ажаллахал байхаб.
Намһаа хүн тиихэдээ өөрынгөө мүнгэ,
Наранай дуулахаар абахагүйл байха.
«Үгыб, үгыб»—гээд лэ хэлэгшэб.
Үглоо би баһал арсахаб.
Хэрэгээ суургалаад, тамгаяа ласадаад,
Хэлээ хазаад һуужал байхаб.
«Харюусалга» гэһэн ганса үгэһөө
Харатай аюултай ондоо үгэ
Дэлхэй дээрэ үгы даа, одоо,
Дэмыт, дэмыт, бү арсалдагты,
намтай...
Ай бурхан... яажа хээжэ байбабиб...
Хүн хараа дуулаа һаа юун болохоб?.

(Саашаа арилна. Хүшэгэ нээгдэнэ. «Кассы дальнего следования» гэһэн гаршаг. Билет худалдадаг сонхын саана түмэрзамай формо үмдэһэн Улыбкин. Доошоо һанжаһан һарабшатай шляпатай, пальтогойнгоо заха бодхооһон томо портфельтэй хүн кассада ошоно).

Тэрэ хүн. Красновольск город хүрэтэр нэгэ билет намда хэрэгтэй...

Улыбкин. Хүнэй захиһан хоёр билет бии даа... Тэд би хүндэ үгы гэжэ шадахагүй хадаа үгэхэл болоо гээшэ бээзэб даа... Мүнгэ түлэгты... Билет үгэһэнэйм түлөө һайн даа гэхэ бээзэт... Зургаадахи вагон... табадахи купе...

Тэрэ хүн. Һайн даа... (хараашалаад). Минии һайн хүрэхын түлөө мүргэжэ шампанска уугаарай... (мүнгэ үгэнэ).

Улыбкин. (Ехэ баяртай). Һайн даа... Һайн хүрэгты. (Василий Ольга хоёр үдэшэгшэ гурбанаараа оронод. Билет абагша хүн һандай дээрэ һууна).

Улыбкин. (Сонхоороо шагаажа). У-у... Нүхэр Светлов! Василий Иванович гүт?... үшөө, Ольга Николаевна эндэ ха юм... Би таанадаа ехэ үнинэй танихаб... Танай, Ольга, басаган омогтнай Макарова бэлэй гү?... Эндэ таанадаараа уулзахадаа ехэл баяртайб... Айл болгожо загсада оруулһан намайгаа хурим түридөө урижа ерэбэ гүт? Би ошожол танаа баясуулха болоо бээзэб...

Василий. Хэрбээ Красновольск город хүрэтэр хоёр билет түргоор үгоо һаа бүри ехээр баярлуулхат... Бидэ захяа һэмди...

Улыбкин. Зүб даа... али таанадай захиһан билет байһан юм гү... Би город соо 13 Светловуудые таниха аад лэ, эндүү хэжэ биледэйтнай нэгые тэрүү тэрэ һуугша нүхэртэ үгэжэрхёоб... Эртэхэн ерэхэеэ ланат? Манай энэ городһоо һайнууд зонойгоо ошожо арилжа байхада би дурагүйб... Юундэ таанад гэнтэ ябахаяа һанабат?

Василий. Мало-Городскойн 117-дохи гэртэ һуужа хашаршообди...

Улыбкин. Тиимэ даа... һананаб, һананаб... Тиимэ нүгэл болоһон юм даа... Та намайе хүлисэгты...

Ольга. Таниие хүлисэжэ һурамхи болонхойбди.

Улыбкин. Би мартааб... Хаана хайшаа ошохобди гэбэт?...

Ольга. Һайн зантай абганар нагсанарай али бүхы документдэ, уншангүйгөөр фамилиингаа гансал түрүүшын үзэг бэшэдэггүй, уншажа үзөөд фамиляа хүсэдөөр бэшэдэг газар бэдэржэ ошохомнай.

Василий. Хооһон хубхай талада, үгы гэрээ заажа саарһа ордер үгэдэггүй, алхаха богоһотой, шагааха сонхотой гэртэ ордер үгэдэг газарые бэдэрхэмнай.

Ольга. Хүнэй хандалгада һаналаа табидаг, хүнэй хэлэһые шагнадаг, ойлгодог зон олдоно бэзэ.

Улыбкин. Зүб даа, зүб... Танда ямар город?

Ольга. Красновольск гэнэ бэшэ гүбди?

Улыбкин. Биледэй биишье һаа, һууха һуури үгы... Нэгэ место байна... Би арсажа шададаггүй ха юм бииб.... Нэгэ билет абагты.

Василий. Бидэндэ хоёр билет хэрэгтэй.

Улыбкин. Штраф яла түлөөд ябашаха бэшэ гүт?

Василий. Юу хэлэнэт... Гурим эбдэхэ гэнэ гүт?

Улыбкин. Тиигээ һаа, иитэебди... Би хэлэһүү... Гэнтэ һанаандамни оробо..

Ольга. Яаха гэжэ?

Василий. Юун бэ?

Улыбкин. Та энэ биледээр мүноо һамгаяа мордохуулагты... үглоо хойноһоонь ябахат... Би үглоо заатагүй билет олгохоб.

Василий. Гомдолой дэбтэр үгэгты...

Улыбкин. Үү... үшөө нэгэ место байһан байба. Теэд лэ ондо ондоо вагон соо болохо...

Ольга. Харгыда ябахадаашье хоёр ондоо һарабша доро һуужа мордохо айл гээшэ гүбди. (Билет худалдажа абанад)

Милиционер. Гражданин Андреев, та хэр холо мордохоёо зэһэбэт?

Тэрэ хүн. Нэгээр хадаа ехэ холо ошохоб., хоёроор би Андреев бэшэб...

Милиционер. Нүхэр Андреев гэжэ би сэхэ хэлэнэб. Нүхэр Андреев таниие би хиналтада абахамни. Прокуророй санкци энэ байна.

Тэрэ хүн. Буруу ойлголго боложо байна... Би Андреев бэшэб, би Козлов би... Энэ байна минии документ... Би гомдохоб...

Милиционер. Энэ танай хэрэг... Теэд бидэнэр мэдэнэбди... Та гансал Хабаровскда Козлов байдаггүй эндэ баһа Козлов ябана гүт? Алма-Атада Григорьев ябаат... Андреев гэжэ хуулита обогтнай юундэш орхигдоо юм...

Тэрэ хүн. Би билет абанхайб...

Милиционер. Касса, энэ хүнһөө биледынь бусаажа абагты...

(Биледээ бусаана).

Василий. Семен Семенович... Энэ биледынь бидэндэ үгыт...

Улыбкин. Болохо даа болохо... Абагты...

Ольга. Иихэдээ дүрбэн хоногто одоолшье нэгэ һарабша доро айл шэнги һуухамнай ха...

Василий. Нэгэ купе соо түбхинэхэбди.

Ольга. Фундаментай гэр соо бэшэ, рельсэ дээрэ айлшуу болохомнай...

Василий. Үльгэр түүхэ соохидол...

(Милиционер баригдаһан хүниие абаашана).

Василий. Һайн даа... Баяртай, Семен Семенович...

Улыбкин. Уулзатараа баяртай... Уулзаа һаа танда туһатайл байхаб... Гар табихада гарза болохогүй. Уулзахабди...

Ольга. Уулзаашьегүй һаа, уйлахагүйбди даа....

(Гаранад).

Улыбкин. Ямар һэшхэл үнгэгүй эхэнэр гээшэб... (Сонхоо хаана. Сонечка. Сонхо дахяад нээгдэнэ).

Улыбкин. Дуулана гүш, Сонечка,.. Би бүхы наһан соогоо хүнэй түлөө оролдожол байхаш... Теэд тэдэшни ходол тума яма байха... Хэрбээ огторгойһоо пара абажа үгөөшье һаа һайнда орохогүйш... Аглаг һайхан нараар альга гарыень галдаһан зэмэтэй болохош. Зай, Сонечка... Мүнөөхи шинии хойноһоо гүйдэг «Улаан нааданхайн» директор мүнөө олон хоногоор командировкодо мордохонь... Максим Борисович Косоглазовшни удаанаар ябахань даа... Мэнэ мэнэ харайжа ерүүтэй байна... Ши намда, мэдэнэ гүш, мүнөөхи Крыловай басни харуулал даа... Тэрэ басни дээрэхидэл адли юумэ үзэгдэг. Ши үнэгэн болохош, шинии тэрэ «улаан нааданхайн» ноён хирээ гээшэ... Хаанаһааб бурханаар үгтэһэн тэрэ сырэй орондо, гартань байһан ордер түлхюур хоёрынь... Ойлгоо гүш...

Сонечка. Юуш ойлгоогүйб...

Улыбкин. Зай ерэбэ тэрэш... Байн ойлгохош... (Косоглазов).

Сонечка. Би таниие холо ябашахань гэжэ дуулаад хахасахаяа, һүүлшынхеэ харалсаха гэжэ гүйжэ ерэбэб... Танаа һанажа, ятарааш зүдэрхэмни гээшэб... Яажа байха гээшэбиб (уйлана). Бүхэли хоёр һараар ябабалтайт...

Косоглазов. Бү уйла даа, хүүгэмни. Инаг һайхан Сонечкамни... Би магад хоёр бэшэ, нэгэ һарашье болоод бусажашье болохоб.

Улыбкин. Оройдоош бусаагүй һааш болохо даа.

Сонечка. Ятарааш хүлеэжэ ядахамни гээшэб... даа. Байха һайн байратай һаа хамаашьегүй һэн... Оройдоол ганса жаахан таһалга соо байнаб... Тэрэ таһалгадаа орохош дурамни үгы (уйлана)... Яажа байха гээшэбиб...

Косоглазов. Бү уйла даа, Сонечкамни... Нэгэ мүр аргань олдоно ааб даа... Шамда ехээр дуралаад байнаб гэжэ хэлээ бэшэ һэн гүб?... Би шамда өөрһөө, оорынгоо аминһаа үлүүгээр дуралнаб... Танай һамган болохо дуратайб гэжэ хэлээ бэшэ һэн гүш?

Улыбкин. Улыбкинтай үнэрдэлдөөгүй байхадаа үгэ алдаа һааб даа...

Сонечка. Танай һамган болоходомни болохол даа... Би тиихэдэ ондоо эхэнэрнүүдтэ атаа жүтээн болоод тиигээб...

Косоглазов. Хэрбээ минии өөрөө шамаяа ондоо эрэшүүлдэ атаа жүтөө, муу һанал түрэдэггүй һаа, ши яагаад ондоо һамгадһаа намаяа далдалжа зобохобши.. Бү атаа жүтөө, һэжэг һанал түрэ даа.. Би ондоо хүнтэй бэшэб.

Улыбкин. Танай бэшэшье һаа Сонечка ондоо хүнтэйл байха...

Сонечка. Байха байра... һарабша... гэшхүүр.... Олон сонхотой байра хэрэгтэй...

Косоглазов. Би шамханһаа юугээш хармалхагүйб...

Сонечка. Тиигээ һаа түлхюурээ үгэгты.. Би түбхинэжэ байһуу...

Косоглазов. Аба, аба... Энэ байна...

Сонечка. Ордергүйгөөр яахабиб?

Косоглазов. Энэ ордер байна...

Сонечка (Уншаба). Үгы, үгы... Мэхэлээт. Энэтнай Мало-Городскойн 117-до... Тэндэ ямар байра бэлдэгдэһые мэдэхэб.

Косоглазов. Гэнэ болоо.. Гэнэ болоо.. (Ондоо саарһа үгэнэ). Сонечка, хэрбээ намаяа һанажа зобохо һаа, али мүнөө намтаяа ябалсахашни гү?

Сонечка. Үгы даа, үгы... Байхаб... Эндээ нэгэ аргаар байжа үзэһүү...

Улыбкин. Дуулыт, галзууреа үбгэн гээшэ гү... үшөө юу һанаба гээшэб.

Косоглазов. (Сонходоо ошоно). Шара Жалга станци хүрэтэр нэгэ билет...

Улыбкин. Үгэнэл бэзэб... Шара Жалгаһаа байха—Хүхэ Майла ошохо билет би тандаа үгэхэл болоод байнаб....

Косоглазов. Иимэ түргөөр билет абаһандаа би баяртайб...

Улыбкин. Иимэ удаанаар ошохоёо байһандатнай би үлүүхэн баяртайб...

(Косоглазов. Сониин гарые абаад таалаха гэхэдэнь гэнтэ Соня гараа абана. Косоглазов оорынгоо альга таалана).

Сонечка. Би танаа ятараа һанаха, үгылхэмни гээшэб даа...

Косоглазов. Ши хүлеэгээд байгаарай. Залуушуулда нюдэ амаяа бү хотолзуула, ялалзуула...

Сонечка. Би тандаа дурлаһан өөрынгөө бүхы һэшхэлтэ һайхан дурлалаараа тангаригланаб... ,

Косоглазов. Намда дурладаг, тиимэ хадаа намаяа хүлеэжэ тэсэхэ гэжэ би мэдэжэл байгшаб. (ошоно).

Улыбкин. Зай, Сонечка, хара хирээмнай хаар-хаар, хаар гээд лэ ниидэшэбэ даа... Амандаа зуужа ябаһан амтатайхан сырынь холшорхон үнэгэнэй хотодо шэнгэбэ... Зай, тиигээд байхада бидэ хоёроо уһанай эрьедэ далита онгосохон дахинаа хүлеэжэ байна даа...

Сонечка. Би онгосоор ондойсо гүйлгэхэ ехэ дуратайб.

Улыбкин. (Дуулана).

Алтан далитэ гургалдай
Алихан зүгһөө ниидэбэш?
Алаг эреэн зүрхыем
Абаашахаяа ерээлтэйш?

Сонечка. Ушарһандаал баяртайлби.
Уяржа зүрхэм хайлланал.
Нүгэлтэй буянтай хоёрыем
Нүхэртэй бэшэтнай шиидхэхэл.

Улыбкин
Орьел долгидой эрьехэндэ
Онгосомнай сойгоотойл,
Хүхэ ногоон долгиие,
Хүндэлэн гаража арилаеы.

Сонечка
Һаруул долгиной дошхороод,
Һалхинай болоо һаа,
яалтай бэ?
Хүнгэн жаахан онгосынгоо
Хүмэришоо һаа яалтай юм?

Улыбкин
Уһанай эрьедэ загаһашад,
Ургаар татаад гаргана аабза.
Хайран хоёрнай хосороо гээд,
Хайлан уйлан байна аабза.

Сонечка
Үгы, үгы.... Болиит, болиит...
Тиимэ үгэ бү хэлыт... Би мухар һүзэгтэйб...

(Гаранад. Архитектор гүйжэ ороно. Вокзалай дежурнатай золгоно).

Архитектор. Хаанаб тэдэнэр? «Хаанаб?» Би ордер абааб. Абажа шадааб... Өөрынгөө ордер тэдэ хоёрто үгэхөө һанааб...

Дежурна. Хэд юм?... Юугээрнь танижа болохоор, ямар тусгаар тиимэ тэмдэгтэй зон бэ?

Архитектор. Тусгаар тэмдэгынь гү? Гол шухала тэмдэгынь гээ һаа, үнэншэ сэхэнүүд, байха сэдьхэлһээ ажаллаха хүсэлтэй юрын простой хүнүүд лэ һэн... Байратай боложо нэгэ һарабша доро һууха тиимэл хүсэлэнтэй һэн.

Дежурна. Зүб лэ даа... Яһалал һайн, манай хэдэн олон миллион хүнүүдэй гол түлэб тэмдэгынь тэрэ ха юм даа. «Теэд, хэлэгты... Ямар хубсаһатайб... Бусадһаа юугээрынь илгаруулхаар бэ... Эндэ вокзал ха юм... Олон хүн ошожо ерэжэл байдаг.

Архитектор. Хасартаа һорьботой... Сэрэгэй шара хубсаһатай...

Дежурна. Залуухан һамгатай, бишыхан үхибүүтэй гү?

Архитектор. Тиимэ тиимэ, тон зүб...

Дежурна. Тиимэ һаа үни ябашоо... Хүсэхэеэ болёот... Холо ошоод ябана... Бусааха арга һалаа....

Архитектор. Яагаа харамтайгаар үрьдэбэгүй гээшэбиб. Тэдэнэрые баярлуулха, гэнтэ һанагдаагүй ехэ һайн юумэ хэхэ гэжэ оролдоһон гээшэмни.... Гээгдээ гээшэ гүб?

Үдэшөөшэн. Гээгдээлта даа, гээгдээт... Бидэ гурбан үдэшөөд ябанабди...

Архитектор. Яагаа халаглахаар юумэ гээшэб... Би өөрөө архитектор хүнби. Тэдэтнай гансахан гэр байрагүй дээрэһээ ябашаба. Яагаа харатай юумэ гээшэб даа... Би оорынгоо абаһан байрада оруулхаяа һанаа һэм. Ехэ һайнууд зон һэн. Ехэ простой, ехэ һайн зон һэн.... Тэдэниие һэшхэлгүйгөөр мэхэлээ юм..... Яагаа харамтай юм.

(Гаранад. Хүшэгэ. Хүшэгын урда милиционер медсестра хоёр).

Сестра. Зай, инагни, үглоо болотор хахасаха болоолди даа... Би ходол шинии тухайда һанажа ябанаб... Ши ходол ухаан ойндом ороноош...

Милиционер. Би баһал шам тухайгаа бодоноб...

Сестра. Манай нарайлгын гэрэй эхэнэрнүүд бултадаа намайе дурланхай гэжэ таажа мэдэдэг .. Манай сестра дурланхай гэлсэдэг. Эдеэлүүлхэ сагта хүүгэдые эхэдэнь абаашажа ябахадаа би өөрынгоо үхибүүдые һанаандаа оруулагшаб... Бидэ баһал бишыхан хөөрхэн үхибүүтэй болохо гээшэбди.

Милиционер. Нэгэн гээ, хүбүүн бии болохо... үгышье һаа...

Сестра. Бишыхан басагатай болохобди.

Милиционер. Би заримдаа постдоо байхадаа энээн тухай һанаандаа оруулагшаб.

Сестра. Мэдэнэ гүш, инагни... Манай нарайлгын гэр ехэл зол хубитай гэр юумэ даа. Тэндэ хүдэлмэрилжэ байһандаа би омогорхоноб. Залуухан эхэнэрнүүд манда ерэһэн аад, эхэ хүн болоод бидэнһээ гарадаг. Манда ерэһэн шамдал иимэ хүнүүд, эсэгэ хүн болоод гаража ошодог. Манай гэр ехэл золтой гэр юумэ даа.

Милиционер. Би заримда постдо гэрые мэдэхэб. Тэрэ гэртэ бэе бэедээ дурлалсаһан хоёр залуушуул ороһон аад, үбгэ һамган хоёр болоод гэдэргээ гарадаг. Али, магад мүнөө ошохомнай гү? Үглөө болотор хүлеэгээд, нобшороод юун болохомнайб... Ошоебди, инагни.

Сестра. Ошоебди.... Би баһал мүнөө ошоһойб гэжэ һанажа байгаа һэм. Ажалдаа ошохоёо гээгдэхэгүй гүб?

Милиционер. Таба арбан минута хожомдоошье һаа, милицидэ баригдааб гээрэй.

Сестра. Сэсэг абаха хэрэгтэй.

Милиционер. Зүб лэ даа...

Сестра. Зай. ошоёбди.

(Хүшэгэ. Табан үндэр табсан. Табсан дээрэ Ленинэй томо портрет. Портрет доро улаан сэмбэтэй стол. Дээрэнь уһатай графин, сэсэгүүд. Столой саана һууһан гурбан хүн, нэгэниинь бууралшаг толгойтой эхэнэр бодожо угтанад. Дахяад хүшэгэ хаагдана. Хүшэгын урда милиционер сестра хоёр золтойнууд).

Милиционер. Зай, манай газар орон нэгэ золто бүлэ айлаар олон болобо гээшэ. Иигээд лэ бишни постдоо зогсохо, шимни нарайлалгынгаа гэртэ ошожо нарайлһан эхэнэрнүүдэй хойноһоо, үхибүүдэйнь хойноһоо харууһалыш даа. Үглөө үдэшэ түрэ хуримаа хэжэ, айл нүхэдөө урихабди.

(Хүшэгэ нээгдэнэ. Сцено дээрэ спектакльда хабаадагшад бултадаа).

Бултадаа (Дуун бэшэ, декламаци).
Нааданда хабаадагшад
бултандаа
Танайгаа урда гарабабди.
Драматургын асарһан комеди
Шадал соогоо харуулбабди.

Вас. Вас.
(Бишыхан, набтар
жааханиинь).
Зүжэгтэ харагдаһан намайе
Зүүдэлжэ таанадай хонохоор
һаань,
Ажабайдалай бог шорой
Амиды бюрократ ямар хаб?

Милиционер.
Харатай хоротой жулигуудые
Хараһан газартаа барилсахаб.
Милиционер бэшэ, артисташ
һаам
Минии уялга иимэл юм.

Архитектор.
Архитекторнүүдэй хүсэдэг
ордонууд
Аржылдан бодоһой гэхэлби.
Этигэхэ гүт, би өөрөө
байрагүйб,
Эндээ театртаа хонодогби.

Замыкалов.
Хойрог нобшо Замыкаловууд
Хойшолонгүйгөөр дууһаһай.
Түүхын музейдэ һүүлшынхеэ
Түргөөр өөрөө тушааһайб.
Гуталай үрөөһэниинь болохо
Гутамшаг яяр Улыбкимни,
Табан үгэ холбуулжа
Тандаа баһал хандаһай.

Улыбкин
Таниха ондоо Улыбкин
Таанадай дунда байдаг һаа,
Намһаа үлүүгээр ролиием
Наадажа шадаха ушартай.

(Хоёр Вас. Вас. хоёр Семен Семеновичууд урда гарана).

Вас. Вас. (Тарган).
Хэлэхээ һанаһан үгыем
Хэсүүгээр үрьдэбэ Замыкалов.
Үзэсхэлэн музейдэ
дүрбүүлэйемнай
Үгэгты түргэнөөр, нүхэдүүд.

Сонечка.
Даагааша ролиием бэшээшэ
Драматургадаа гомдолтойб.
Мүртэ хабшуу хубсаһаяа
Мэнэ тайлаад хаяһайб.

Мед. сестра.
Энэ комедидэшье, гэртэшье
Энхэ жаргалаа эдэлнэб.
Олон табые шашангүй
Ольгодоо үгэ үгэһүүб.

Ольга.
Комедиин хойрог бюрокрадай
Хонгордоожо манаар
наадааша —
«Таанадые зайлахань
болтогүй» — гэбэ.
Табан үгэеэ дүүргэһүү.

Василий.
Яяр хойрогуудай гэмээр би,
Ябашье эндэһээ арилхагүйб.
Элдэб Улыбкин,
Замыкаловууд
Эндэһээ өөһэдөө тонилуужа.

Бултадаа.
(гар гараа барилсан).
Хашарангүйгөөр зүжэгыемнай
Хараашатнай ехэ даа.
Хүндэтэ эрхим нүхэдүүд
Хожом ушартараа баяртай.
(Хүшэгэ).

Үбгэн Мороз айлшалжа, үбэлэй һаари эхилбэ. Л. Хайдуровой фотоэтюд.

ООН-эй Генеральна Ассамблейн XI сесси

ООН-эй Аюулгүй.. Соведэй ба бусад органуудай гэшүүдэй тоо олон болгохо зорилгоор ООН-эй Уставые хубилгаха тухай асуудалаар үгэ хэлэлгэ ООН-эй Генеральна Ассамблейн декабриин 17-ной үглөөнэй заседани дээрэ үргэлжэлүүлэгдэв.

ООН-эй Уставые хубилгаха тухай асуудалые шиидхэхэдээ, Аюулгүйн Соведэй саг үргэлжын гэшүүдэй нэгэн һаналтай байха ябадалай удхашанарые онсолон тэмдэглээд, Сириин делегат Зейн Эд-Дин иигэжэ мэдүүлээ. Манай делегаци ООН-эй органуудые үргэдхэхые юрэнхыдөө зүбшөөнэ, гэбэшье, ООН-эй органуудтахи һуурииe дэлхэйн алишье хубиинь оронуудта тэнсүүгээр хубаарилха тухай асуудал тус асуудалда орходоо һураггүй шухала гэжэ тоолоно. Тиихэдээ, ООН-эй органуудта Баруун Европын оронууд хэтэрмэ олоор түлөөлэгдөөд, Азиин, Африкын болон Зүүн Европын оронууд үсөөнөөр оруулагдаһан байна гэжэ Зейн Эд-Дин тэмдэглээ.

Энэ асуудалаар хожом дурадхал оруулха эрхээ манай делегаци өөртөө үлөөнэ гэжэ Зейн Эд-Дин хэлээ.

ООН-эй мүнөөнэй Уставай гол дүримүүд тус организациин гэшүүдтэ яһала таатай байна гэжэ Болгариин түлөөлэгшэ М. Тарабанов хэлээ.

Удаань Уставые хубилгаха тухай Латинска Америкын оронуудай болон Испаниин дурадхаһан проектые Шэнэ Зеландиин, Англиин түлөөлэгшэд болон чанкайшист дэмжэһэн байна.

Тэдэнэй һүүлээр Индиин делегат Кришна Менон үгэ хэлээ.

Генеральна Ассамблейн удаадахи заседани декабриин 18-най үглөөгүүр болохо юм. ООН-эй гэшүүндэ Япониие абаха тухай Аюулгүйн Соведэй һанамжа дурадхал энэ заседани дээрэ хаража үзэгдэхэ байна. (ТАСС).

Япони ООН-эй гэшүүндэ абтаба

Генеральна Ассамблейн декабриин 18-най үглөөнэй заседани дээрэ Япони ООН-эй гэшүүн болгон абтаа.

ООН-эй гэшүүндэ Япониие абаха тухай резолюциие 51 ороной, тэрэ тоодо СССР-эй, США-гэй, Англиин, Франциин болон Индиин делегацинууд дурадхаһан байгаа. Энэ резолюцииень Генеральна Ассамблей нэгэн дуугаар һайшаагаа. Японой абтахада Нэгэдэмэл Нацанудай Организаци 80 гэшүүдтэй болоһон байна.

(ТАСС).

Италиин Компартиин ЦК-гэй пленум

Италиин Коммунистическэ партиин Центральна Комитедэй пленум декабриин 17-до боложо, партиин хүтэлбэри ба секретариат һунгагдаа. Партиин ЦК-гэй генеральна секретаряар Пальмиро Тольятти, секретариин орлогшоор Луиджи Лонго дахяад нэгэн дуугаар һунгагдаа.

Пальмиро Тольятти, Луиджи Лонго, Марио Аликата, Джорджо Амендола, Артуро Коломби, Джузеппе Ди Витторио, Джузеппе Доцца, Пьетро Инграо, Джироламо Ли Каузи, Агостино Новелла, Джан Карло Пайетта, Джакомо Пеллегрини, Антонио Роазио, Лючано Романьоли, Эмилио Серени, Велио Спано, Умберто Террачини гэгшэд партиин хүтэлбэриин составта ороо.

Центральна Хиналтын Комиссиин түрүүлэгшэ Мауро Скоччимарро хүтэлбэриин составта мүн лэ оролсоо.

Тольятти, Лонго, Джорджо Амендола, Пьетро Инграо, Джан Карло Пайетта, Энрико Бонацци, Паоло Буфалини гэгшэд секретариадай составта һунгагдаа. (ТАСС).

Иорданиин премьер-министр мэдүүлгэ хэбэ

Рейтер агентствын корреспондент Амманһаа декабриин 18-да иигэжэ мэдээсээ. Англо-иорданска договорые болюулха ба английска сэрэгэй базануудые бүри һаяар бултыень усадхаха тухай бүхы хэмжээнүүдые абаха гэжэ Иорданиин правительство шиидхээ гээд Иорданиин премьер-министр Сулейман Набульси мэдүүлээ.

Англиһаа мүнөө үедэ абадаг зарим мүнгэн туһаламжын орондо, Иорданида финансова туһаламжа үзүүлхээр арабска гүрэнүүд бэлэн байна гэжэ премьер-министр баталан хэлээ.

Англиһаа гадна, ондоо гүрэнүүдһээ сэрэгэй, техническэ болон финансова туһаламжа Иордани абажа шадаха байна гү гэһэн асуудалда харюусахадаа, Набульси иигэжэ хэлээ: манай национальна эрмэлзэлгэдэ таараалдуулан, мүн ямаршье эрилтэ табилтагүйгөөр иимэ туһаламжын үзүүлэгдэхэ байгаа һаань, бидэнэр ямаршье оронһоо буу зэбсэг, бусад туһаламжа абажа шадаха байнабди. (ТАСС).

СССР-тэ ерэжэ хүдэлмэрилхые американска профессор шэлэбэ

Американска геодезиин профессор С. Мэкер Сант-Луисска университедтэ хүдэлжэ байһан аад, США-һаа гаража, Советскэ Союз орохо гэжэ шиидэһэн байха юм. С. Мэкерэй хөөрөө Стокгольмско «Ню Даг» газетэ декабриин 17-до толилоо.

Декабриин 15-да Стокгольмһоо һамгантаяа хамта Москва ниидэн ороһон профессор Мэкертэй хөөрэлдэжэ үрьдэһэн байнаб гэжэ «Ню Даг» газетын хүдэлмэрилэгшэ бэшэнэ. Юундэ США-һаа гаража, Советскэ Союзда ошоод, научна хүдэлмэреэ үргэлжэлүүлхэ гэжэ шиидэһэн байгаабта гэһэн асуудалда харюусахадаа, професоор Мэкер иигэжэ мэдүүлээ:

«Минии мэргэжэлээр Советскэ Союзда гараһан научна литературые уншахадаа, тэндэ наукада ехэ анхаралтайгаар хандадаг, шэнжэлэлгэ хэхэ эгээн лэ таарамжатай эрхэ байдал имагтал Советскэ Союзда бии гэжэ мэдэжэ абаһан байнаб. Тиимэһээ өөрынгөө хүдэлмэриие тэндэ ошожо үргэлжэлүүлхые би хүсэһэн байгааб».

Советскэ гражданинууд болохо хүсэлтэй байһан дээрэһээ, американска гражданин байха уялгаһаа бидэнэр арсанабди гэһэн бэшэг Стокгольмдо байдаг американска посольстводо Мэкер һамгантаяа хамта эльгээһэн байна гэжэ «Ню Даг» газетэ бэшэнэ.

(ТАСС).

Иемендэ эсэргүү добтолго Англиин зүгһөө хэгдэнэ

Хэблэлэй декабриин 18-да дамжуулһан мэдээсэлнүүдэй ёһоор, Йеменэй урда талын хилэнүүд дээрэ английска сэрэгүүдэй ээрхэг түримхэй шэнэ добтолго хэһэн тухай Йеменһээ Каирта байдаг посланник Абдель Рахман Абу Талеб арабска оронуудай лигиин секретариадта мэдээсээ. Танкнуудтай, бронемашинануудтай сэрэгүүд Ад-Дхалаһаа урдуур Йеменэй газар дээрэ добтолон ороо. Йеменэй правительствын зүбшөөлгүйгөөр английска сэрэгэй корабльнууд Йемендэ хабаатай уһанда ороһон байна. Нефтеэр баялиг энэ районие Йеменһээ буляажа абахые Англи оролдоно гэжэ Абу Талеб онсолон тэмдэглээ.

Англиин ээрхэг түримхэй ябуулгые зайсуулха хэмжээ абахынь түлада арабска оронуудай лигиин гэшүүн гүрэнүүдтэ энээн тухай мэдээсэхыень секретариадые Йеменэй посланник гуйгаа.

Арабска оронуудай лигиин генеральна секретарь Хасуне мүнөө Нью-Йоркдо ошоод байнхай. Йемендэ эсэргүүгээр Англиин зүгһөө ээрхэг түримхэй ябуулгын хэгдэжэ байһан тухай ООН-эй гэшүүдтэ мэдээсэхэ гуйлта хэһэн телеграмма Йеменэй правительство Хасунеда эльгээгээ. (ТАСС).

Франциин Национальна суглаанда

Ги Моллегэй правительствын гадаадын политика тухай үгэ хэлэлгэ Франциин Национальна суглаанай декабриин 18-най үглөөнэй заседани дээрэ эхилээ. Энэ үгэ хэлэлгэ дүрбэн үдэр соо үргэлжэлхэ юм.

Алжир тушаа ябуулагдадаг политика тухай, тэрэшэлэн Египедтэ эсэргүүгээр хэгдэһэн добтолго ба тэрэнэй Францида ямар хойшолонтой байһан тухай асуудалнууднаар гол түлэб үгэ хэлэлгэ болохо байна. (ТАСС).

Редакторай орлогшо
О. ГОМБОЕВА.

Адрес редакции: г. Улан-Удэ, Ленина, 26. Телефоны редакции: редактора — 46-32, заместителя редактора — 32-74, отв. секретаря — 27-37, отделов: партийной жизни, сельского хозяйства — 47-50, пропаганды и переводов — 35-14, культуры и быта, промышленности — 34-05, местной информации и писем — 24-74, корректорская — 32-67, бухгалтерия 37-32. Для междугородных переговоров — 16.

Н—00638. Типография Министерства культуры Бурят-Монгольской АССР. Зак. № 7014.